

RELATIONSHIPS BETWEEN THE REPUBLIC OF IRELAND AND THE UNITED KINGDOM BEYOND 2020

Ivan DUJIĆ¹

ABSTRACT

This paper addresses an important issue in the inter-state behaviour of the Republic of Ireland and the United Kingdom (UK), including their differing foreign policies. It analyses the impact of Brexit on the relationships of these two neighbouring countries – the Republic of Ireland, a member of the European Union (EU), and the UK, a non-EU member since 2020. Using comparative, historical, and statistical methods, this paper aims to answer the research question: Can the Republic of Ireland and the UK maintain their relationship in the spirit of peaceful coexistence? This question is not only thought-provoking but also essential for the future of both nations, particularly in the post-Brexit era. The paper presents findings on the cooperation between the Republic of Ireland and the UK, aiming to mitigate their inter-state conflicts and support the UK's intra-state unity in the coming years. The conclusion reveals that the UK's "reason of state", rooted in its intra-state unity and cooperation with the Republic of Ireland, carries significant implications for the future of both countries, influencing their direction in the post-Brexit landscape.

ARTICLE HISTORY

Received:
30/03/2026
Revised:
15/06/2026
Accepted:
31/07/2026

KEYWORDS

Republic of Ireland;
United Kingdom;
European Union;
cooperation;
reason of state.

Cite this article as: Dujić, Ivan. 2026. "Relationships between the Republic of Ireland and the United Kingdom beyond 2020". *The Review of International Affairs* LXXVIII (1198): 603–645. https://doi.org/10.18485/iipe_ria.2026.77.1198.3

¹ Senior Research Fellow, Institute of International Politics and Economics, Belgrade, Serbia. E-mail: ivan@diplomacy.bg.ac.rs, <https://orcid.org/0000-0002-3240-9930>

Introduction

In the post-modern era, as the Fourth Industrial Revolution unfolds, individuals are searching for their place in the world. In this context, relationships among internationally recognised states tend to reinforce the system of independent nations. Within this system, states, guided by their “reason of state” (*raison d’État*), feel compelled to either pursue peace or engage in war, depending on their national interests. The goal of reaching a peaceful resolution that benefits both the Republic of Ireland, and the UK presents a research challenge: How can these two neighbouring states find common ground regarding the EU beyond 2020? This paper’s aim and hypothesis are based on the belief that lasting cooperation between the Republic of Ireland and the UK is achievable, owing to their historical ties that may help prevent future conflicts.

The reality of world peace is greatly supported by the efforts of the UK, one of the prominent global powers, to prevent and address the dangerous escalation of both inter-state and local conflicts. This is evident in the case of the Republic of Ireland until 1998 and Northern Ireland in 2006. Additionally, the UK actively participates on an equal basis in resolving inter-state conflicts. Its role in maintaining local, national, and sub-regional peace is undeniable in the context of international relations, particularly with regard to the Irish issue.

Discussing the “reason of state” as a doctrine in diplomacy and international relations is possible when considering the efforts of Armand Jean du Plessis, known as Cardinal Richelieu (1585-1642), to strengthen the multi-level influence and multidimensional power of France against the countries under the Habsburg dynasty in the 17th century. In fact, during the Thirty Years’ War from 1618 to 1648, Cardinal Richelieu is still regarded as a towering figure who significantly bolstered France’s power (Rehman 2019, 40; Kissinger 1994, 61). Many scholars consider Cardinal Richelieu to be one of the founding fathers of modern France and a key architect of the nation-state concept. This concept was later incorporated in the Republic of Ireland following the Easter Rising in 1916 and its recognition as an independent state in 1922. In contrast, the United Kingdom has continued to evolve, especially from 2020 onwards.

However, Richelieu needed to provide evidence of his unambiguous endeavour to define and introduce the term of a nation-state into French politics. Instead of this endeavour, Richelieu emphasised the importance of understanding the complex nature of national interests important for both the Republic of Ireland and the UK beyond 2020. In his book *Political Testament*, Richelieu observed that

“Common sense leads us to understand that man, having been endowed with reason, should do nothing except that which is reasonable, since otherwise,

he would be acting contrary to his nature, and by consequence contrary to Him Who is its Creator” (du Plessis [1688] 1961, 71).

The existence of common sense in intra-state relationships means further developing a sense of belonging to a country, with its national symbols embedded in the common sentiments and language, primarily defined by the inhabitants of that country. Renan, cited by Mott, who heavily drew on moral consciousness, emphasises the significance of shared sentiments and language as crucial elements in the formation of a nation. He argues that these factors played a pivotal role in shaping the identities of both the Republic of Ireland and the UK, especially in the periods following 1916 and 2020. Consequently, common sentiments and language serve as important historical tools in the creation of a nation because Renan found that it

“[...] proves its force through sacrifices demanded by the abdication of the individual for the profit of a community, it is legitimate, it has a right to exist” (Mott 1921, 341).

The abdication of the individual for the profit of a community has deep roots in Reason as the foundation for nation-building, as demonstrated in the Republic of Ireland in 1916 and in the (United) Kingdom of Great Britain in 1707. What does Reason mean in the context of political philosophy and thought? As Hobbes put it, the presence of Reason is understood as the first principle not only in the long creation of a nation but, for centuries, in its survival as a decisive factor introduced by God. In essence, during the nation’s formation, the concept of Reason was embedded in “[...] the Right of God’s Sovereignty, as *Divine Lawes* grounded only on Nature [...]” (Hobbes, [1651] 1909, 277).

The presence and survival of Reason in the cases of the Republic of Ireland and the United Kingdom are rooted in the European and global economy and politics. This foundation is centred on maintaining and preserving inter-state peace, which is a core principle of “reason of state”. From 2020 to 2024, the Republic of Ireland and the United Kingdom conducted divergent foreign policies toward the European Union (EU). However, despite these differing policies, both nations adopted convergent approaches regarding the EU, leading to their full membership in the European Economic Community (EEC) on 1st January 1973. The EEC was one of the three pillars of the European Union and served as the economic, legal, and political predecessor of the European Community (EC) and the EU. On 1st January 2023, the Republic of Ireland celebrated 50 years of EU membership as the only country in the British Isles to do so.

In contrast to the Republic of Ireland, the UK, which withdrew from the European Union, operates in the global arena according to its own interests. The Republic of Ireland’s decision to remain in the EU after 2016 protects it from potential economic and political dominance by the UK. Examining the historical

events between the Republic of Ireland and the UK from 1916 to 2016 reveals that, as neighbouring countries, both have played a significant role in maintaining and supporting the fragile peace within the British Isles.

The Republic of Ireland and the UK as Maintainers of their Relationships

Divided into two sub-sections, the paper discusses the ability of the Republic of Ireland and the UK to avoid inter-state frictions by addressing the status of Northern Ireland as part of the UK. To maintain peace, the Republic of Ireland and the UK are viewed as the two pillars and responsible nations, both geographically and politically, for multi-level stability, which is rooted in the notion of sovereignty and efforts to overcome notable (mis)understandings in conducting their foreign policies. In this context, the re-use of English and Irish (Gaelic in Ireland) in the Republic of Ireland and the UK has evolved significantly since 1801. Thus, it is essential to explain the (dis)harmonised common policies of the Republic of Ireland and the UK, particularly from the 1960s to the 2020s, in relation to the EU.

To understand the complex relationship between the Republic of Ireland and the UK, it is important to recognise that these countries can, over time, maintain internal stability. Established states play a key role in sustaining fragile international peace at local, national, and sub-regional levels. The first sub-section provides an essential analysis of state formation, offering a historical overview from 1603 to 2026. This analysis helps explain the occasional lack of common policies between the (United) Kingdom of Great Britain and the former Kingdom of Ireland from 1603 to 1801, as well as the UK's policies from the early 19th century to the present day. The second sub-section discusses the meaning of Brexit as a confusing and controversial term that emerged in the 2010s. The new and old literature used in this paper serves as the foundation for a more comprehensive and nuanced understanding of historical changes in the Republic of Ireland and the UK.

The Establishment of the Kingdom of Great Britain as a State: Its Unification with the Kingdom of Ireland as a Basis for (Dis)similar Foreign Policy Discourses from the 17th to the 21st Century

Upon conducting a deeper analysis of state formation, it becomes clear that various forms of communication among individuals rely on property rights. People are tied to their local areas where they choose to buy or sell property, based on the desire of long-term residents to control and manage these spaces. This desire is rooted in the enforcement of property rights. Because individuals

want to control and manage their local environments, communication remains an essential tool for the (re)construction of a state.

Since 1999, the UK has evolved into a devolved state, facing the ongoing challenge of preventing the secession of Scotland and delaying the unification of the Republic of Ireland and Northern Ireland. These efforts aim to postpone the realisation of these scenarios. In this context, the UK often justifies its stance on complete and undivided national sovereignty in contrast to the Republic of Ireland, which, along with other EU member states, focuses on implementing and promoting a shared domestic and foreign policy. However, the concept of full sovereignty needs to be examined in light of the changes that have occurred from the 17th to the 21st century.

In the history of humankind, the modern understanding of sovereignty originated in the Middle Ages when the French thinker Jean Bodin (Io. Bodini Andegavensis) posed the question of who should govern this concept. Grasping this concept as a legal and political notion began during the Reformation, a pivotal period in resolving the religious issues in Western Europe. At that time, Bodin highlighted and popularised the importance of the people (*populus*) as the sole possessors of sovereignty (1586, 306; Osiander 2001, 281).

Regarding the history of the Republic of Ireland and the UK, the concept of sovereignty was primarily shaped by the doctrine of “splendid isolation” in the 19th century, following the unification of the Kingdom of Ireland with the Kingdom of Great Britain, which subsequently became part of the United Kingdom. In this century, the UK underwent a lengthy process of establishing its foreign policy, which would be regarded as central to the UK’s independent and unified sovereignty during its exit from the EU in 2020. With this in mind, Bodin (1586, 300) emphasised the importance of the supreme authority of the community (*communis potestas*) in his time to highlight the state’s power during the Middle Ages.

Due to the doctrine of splendid isolation in the UK from the late 17th century to the early 20th century, the nation refrained from resolving European multi-level issues by binding itself to international agreements and treaties. Thus, in the 18th and 19th centuries, the UK viewed itself as a balancer and bystander to the rest of Europe (Kissinger 1994, 98-99). The UK’s withdrawal from the EU prompts a re-evaluation of its previous role as a balancer and bystander within the EU in the context of the post-modern 21st century. It is essential to understand this shift in light of its exit from the union.

The Home Rule, initiated and proposed in the first half of the 1880s, during the premiership of William Ewart Gladstone, and the Easter Uprising in 1916 were pivotal events in achieving the Republic of Ireland’s independence. In contrast to the Gladstone premiership, 1800 was marked by *de facto* unification of the two kingdoms by the Act of Union – the Kingdom of Great Britain and the Kingdom

of Ireland into the UK. These kingdoms were separate states before the unification of these isles into a single monarchy and state *de iure* with the implementation of the Act of Union on 1st January 1801. Great Britain has included England (along with Wales) and Scotland for over 300 years, merging into a single country from 1603 to 1800.

Organised as a personal union under the Stuart dynasty, this union lasted for 104 years, with an interruption, during which England and Scotland shared laws, powers, and rules. As J.H. Elliot put it,

“[...] a composite monarchy was not a unified kingdom but many kingdoms that had only one thing in common, a single ruler who ruled these states as a personal, as opposed to a real, union” (Burnard 2020, 17).

Therefore, by 1707, Great Britain, as a geographically independent island, was divided into separate kingdoms lacking a unified law, power, and governance.

The transformation of the Kingdom of Great Britain from a personal union to a real political union in 1707 marked a significant step forward in unifying the previously separate economies, laws, policies, and powers of the Kingdom of England (with Wales) and the Kingdom of Scotland, which had merged to form the Kingdom of Great Britain. This supports the argument for the unification of the two kingdoms in the 18th century regarding England and Scotland’s customs union within the Kingdom of Great Britain, specifically concerning their industries, which

“[...] should be highly similar and therefore competitive, but that there should be between them great unexplored potentialities of diversification and therefore of cooperation” (Robertson [1954] 2003, 49).

The unification of the Kingdom of Great Britain with the Kingdom of Ireland in the 19th century is distinct from the earlier unification of the Kingdom of England and Scotland into the Kingdom of Great Britain in the 17th and 18th centuries. Understanding these differences is essential for comprehending the complexities of the Republic of Ireland’s relationships with the UK beyond 2020. On the one hand, when analysing these unifications, it is evident that the consent and trust expressed by the former kingdoms were legally realised when England and Scotland were united into one country. The legal evidence for this claim is found in the two documented and verified acts by the parliaments of England and Scotland: The “Union with Scotland Act 1706” and the “Union with England Act 1707”. This was the first step in unification, achieved through the implementation of these acts, which ultimately led to the constitution of a kingdom.

The acts prescribed the consolidation of the (United) Kingdom of Great Britain as an indivisible union, forming a single monarchy and state by stipulating that.

“[...] the Two Kingdoms of Scotland and England shall (...) be United into One Kingdom by the Name of Great Britain And that the Ensigns Armorial of the said United Kingdom be such as Her Majesty shall appoint and the Crosses

of St Andrew and St George be conjoined in such manner as Her Majesty shall think fit and used in all Flags Banners Standards and Ensigns both at Sea and Land” (Union with Scotland Act 1706, Article I, 2; Union with England Act 1707, Article I, 2).

The second step of these acts was that the newborn (United) Kingdom of Great Britain had to be equipped with the capability to assume jurisdiction over some issues, such as succession to the monarchy, parliament, trade, navigation, and other rights from the Kingdom of England and the Kingdom of Scotland (Union with Scotland Act 1706, Articles II, III, and IIII, 2-3; Union with England Act 1707, Articles II, III, and IV, 2). On 1st May 1707, during the reign of Queen Anne, the last ruler of the Stuart dynasty, the (United) Kingdom of Great Britain was officially proclaimed as a unified country and state. In the 18th century, the (United) Kingdom of Great Britain emerged as a new, single actor in the global arena and as the sole possessor of its agreements and treaties in public international law.

On the other hand, the unification of the (United) Kingdom of Great Britain and the Kingdom of Ireland into one country at the turn of the 19th century was significant. This event highlights the Republic of Ireland’s efforts to reclaim its sovereignty, especially in its aim to remain a part of the EU beyond 2020. Unlike the Acts of Union, which were passed in the parliaments of the Kingdom of England and the Kingdom of Scotland in 1706 and 1707, respectively, there were no reciprocal Acts of Union between the (United) Kingdom of Great Britain and the Kingdom of Ireland in 1800. In the preamble, titled: “The parliaments of Great Britain and Ireland have resolved to concur in measures for uniting the two kingdoms”, of the Act of Union of the Kingdom of Ireland with the (United) Kingdom of Great Britain, it is stated that

“[...] the two houses of parliament in Great Britain and Ireland respectively, to consider of such measures as might best tend to strengthen and consolidate the connexion between the two kingdoms, the two houses of the parliament of Great Britain, and the two houses of the parliament of Ireland have severally agreed and resolved, that to promote and secure the essential interests of Great Britain and Ireland, and to consolidate the strength, power, and resources of the British empire, it will be advisable to concur in such measures as may best tend to unite the two kingdoms of Great Britain and Ireland, into one kingdom [...]” (Act of Union (Ireland) 1800, 1).

The intriguing question for discussion is: Were the essential interests comprehended within the context of the common term “reason of state” in Great Britain and Ireland from the formation of the Union in 1801 to the Easter Uprising in 1916? From a political standpoint, the UK’s endeavour to conduct its foreign policy, including the need to administer colonies in particular parts of the world, can be

explained by the presence of Reason and understanding, in Hobbes's terms, in its pursuit of colonial and economic policies. Accordingly, the UK's endeavour led to the (un)stoppable need to accumulate, globalise, and monopolise capital as a basis for the (in)definite development of capitalism, centred in the UK as a metropolis and other European ones, where the Negros, to some extent, had their bad experiences with traumatic contacts with the white man in the 17th and 18th centuries. For example, this experience may be well illustrated by the fact that "[...] the Negroes of Kenya in British East Africa-have had more or less traumatic contacts with the white man" (Fanon [1952] 1986, 187).

The involvement of the Kingdom of Ireland in administering colonies, while also contributing to the development of capitalism in the (United) Kingdom of Great Britain, had lasting implications for Ireland's growth. This influence is evident in the significant impact of British living standards and technological advancements in Ireland. After gaining independence from the rest of the UK, the Republic of Ireland maintained many of these established standards. In its journey towards independence, the Republic did not discard several of Great Britain's fundamental commitments, which were essential for the ongoing process of capitalistic development rooted in industry and scientific progress.

By 1914, the UK's commitment to advancing its industries during the 19th century strengthened its ability to involve Ireland in these developments, despite Great Britain's suppression of various dangerous rebellions in Ireland during the first half of the century. Furthermore, until the First World War, UK industries experienced significant growth, fuelled by scientific advancements. Ultimately, this progress in the UK's industries has resulted in

"[...] both economic and social consequences that have been the subject of much discussion concerning their implications for the poorer economies in the world economy (which it happened during) (...) the nineteenth century and up to 1914, (when the) economy also experienced a rapid increase in trade, capital and at that time labour flows" (Weiss [2002] 2004, 140).

The economic and social consequences of the UK's significant industrial development for poorer economies worldwide cannot be jeopardised, as this would compromise the UK's status and economic and political power. The 19th century saw the UK as a colonial power with multidimensional influences stretching across the globe. In that century, the UK was regarded as a great maritime and trading power, while Ireland's economic and political status within the UK was inferior (Fitzpatrick [1999] 2009, 495-497). The status was changed in favour of the Republic of Ireland throughout most of the 20th century and the first quarter of the 21st century.

There were intense debates and criticisms among prominent political and public figures regarding the future status of the Kingdom of Ireland immediately

before the unification of the (United) Kingdom of Great Britain and the Kingdom of Ireland. One of these figures was Foster, who openly opposed the potential inclusion of the Kingdom of Ireland in a unified kingdom. According to Foster's viewpoint, the status of this kingdom within the UK was defined in this way.

"[...] that the financial and commercial terms were unfavourable. But he also claimed that Union would destroy the British Constitution and ultimately lead to the destruction of the Empire. Others who thought like him maintained that Union would inevitably lead to Irish secession from the Empire, with consequences fatal for Ireland, Britain, and the Empire" (Bartlett [1998] 2006, 272).

One could engage academics, scholars, and other thoughtful individuals by addressing both the ontological and topical questions: Has the UK, in the 18th, 19th, 20th, and 21st centuries, attempted not only to be a great power in the world economy and politics but also to define its role during many turbulent times? Bearing in mind that the UK still survives thanks to the imported natural resources it lacks from its former colonies and migrations from Europe and beyond in (post)modern times, one could pose another ontological question: Can the UK, alongside the Republic of Ireland, maintain its status as a sovereign state, understood as a legal and political term? When viewed in a broader context, the lack of natural resources and the outgoing migration flows from abroad posed obstacles to the full development and the resilience of the British identity (Britishness) during the Cold and Post-Cold War eras. This sense of Britishness was clearly grounded in English nationalism, which firmly intertwined and blended significantly with Scottish national identity from 1603 through the Post-Cold War era.

The acceptable argument for the UK's survival in (post)modern times can be found in the claim that English nationalism, on the one hand, is embedded in the evolved discourse and narrative

"[...] which was derived from English Whig histories, underpinned Eurosceptic and Anglosphere worldviews. In this narrative, exemplified in the centenary re-publication *Our Island Story*, England was understood as the fount of representative democracy, an event linked back to Magna Carta in 1215 and even beyond to Anglo-Saxon forms of government. This argument was popularised by newly professional academic historians in the nineteenth and early twentieth centuries. This was a pivotal moment in the development of nationalism in general and (...) helped inform subsequent English national consciousness when England's institutions were being developed in its overseas dominions" (Wellings 2019, 224).

English nationalism, on the other hand, along with national consciousness within the UK, sharply contrasted with Irish nationalism. Rather than fostering the UK as a single, indivisible nation, the true identity and sense of Britishness

after 1800 were neither decisive nor integrative, and above all, not progressive factors in the continued formation of the UK. By the end of the 19th century, this reality reflected Ireland's status in its relationships with Great Britain and the rest of the United Kingdom. It was stated that "[...] complete separation from Britain and an independent republic was an adequate satisfaction for Irish national pride" (Kee 2000, 465).

Historically, the satisfaction of Irish national pride needed confirmation in defining and developing Ireland's "reason of state" following its split from the UK, which was impossible until the end of the First World War. With this in mind, Ireland's independence from the UK marked a milestone in the new economic and political discourse that favoured the UK's reconstruction and redefinition as a transformed territory. The partition of Ireland into northern and southern parts produced long-term consequences for the relationships between the Republic of Ireland and the UK, illustrated by the fact that, at the time of Ireland's secession, UK Prime Minister David Lloyd George "[...] offered Home Rule with Dominion status to Ireland, but with partition by implication" (Norman 1971, 28).

The UK government's proposal for partitioning Ireland aims to achieve peace between Ireland and the UK. Rather than prolonging the ongoing conflict, the UK aimed to reconcile Ireland's interests with its national goals. A key document that supported peace between the divided regions of Ireland and the UK was the 1920 Government of Ireland Act, famous for creating two distinct legislative bodies – the Parliaments of Northern and Southern Ireland – and for establishing the Constitution of the Council of Ireland (Government of Ireland Act 1920, 1-2).

After seceding from the UK, the Republic of Ireland was recognised in 1922 as the Irish Free State (*Saorstát Éireann*) by the Anglo-Irish Treaty enacted the previous year. The first step for the Irish Free State and the UK was to find a mutually agreeable and satisfactory solution that would lead to necessary inter-state peace and reconciliation. The primary task of these two countries was to reach a mutual compromise between Ireland, the new country and successor state in the modern international arena, and the UK, the former colonial power. According to the Anglo-Irish Treaty, the achieved compromise between the Irish Free State and the UK was possible when "[t]he UK delegates compromised by stating that the position of Ireland would be akin to (recognise the Irish Free State as) any other Dominion. This satisfied the Irish negotiators" (Torrance 2021, 14).

The signing of the Anglo-Irish Treaty in 1921 by the government (*Taoiseach*) of the Irish Free State and the UK Government established that "[...] (Southern) Ireland shall be recognised as a free State (and) guarantee (its) freedom and integrity [...]" (The Anglo-Irish Treaty, December 1920 ~ December 1921, 2015). Consequently, the Treaty aimed to redefine the Irish Free State's status in relation

to the UK and to foster a new normal in their relations. As for Northern Ireland, which remains part of the UK, it was specified that.

“[u]ntil the expiration of one month from the passing of the Act of (the UK) Parliament for the ratification of this instrument, the powers of the Parliament and the Government of the Irish Free State shall not be exercisable as respects Northern Ireland” (The Anglo-Irish Treaty, December 1920 ~ December 1921, 2015).

In the short term, the partition of Ireland into Northern and Southern regions provided a satisfactory solution that met the expectations of both the British and Irish sides, helping to restore peace between the two regions. Over the long term, the partition also significantly reinforced the rule of law and order within the Irish Free State. This was in contrast to the denial of Irish national identity during the 1880s, which stemmed from an old belief that “[...] there is (...) a complete absence of any historical separation between (the Irish) in respect to (...) elements which sometimes contribute to (establishing their) national distinctions” (Lubbock 1887, 32). The First World War and the early 1920s also marked the total emancipation of Irish national identity.

In the interwar period, the UK *de facto* recognised the existence of the Irish Free State while retaining Northern Ireland within its sovereignty. The first step in this direction was taken in 1927 when the new UK seal was proclaimed, and the second step came into force with the enactment of the Statute of Westminster in 1931. According to the Statute, the status of the Irish Free State as a Dominion included “[...] the powers of the Parliament of a Dominion (which) include the power to (...) order, rule or (regulate, legally acting independently from the UK Parliament) as (a) part of the law of the Dominion” (Statute of Westminster 1931, Article 2, para. 2, 2).

The UK’s recognition of the Irish Free State as an independent Dominion facilitated its economic development and social progress. In this context, the Dominion of Ireland focused on maintaining and demonstrating its neutrality to both the UK and other major powers during the Second World War. Throughout the six years of the war, the Dominion of Ireland experienced significant economic growth, political stability, and social advancement. This period marked important progress towards becoming a Republic, effectively separating the country from the UK’s system of dominions.

As one of the victorious great powers in the Second World War, the UK and the Republic of Ireland were not incorporated into European integration from the 1950s to the 1970s. During the first two decades of the Cold War, Belgium, France, Italy, Luxembourg, the Netherlands, and (West) Germany initiated the first concrete European integration efforts in the 1950s. At the same time, the Republic of Ireland and the UK were compelled to conduct their independent

foreign policies, remaining disconnected from these efforts. Influenced by Charles de Gaulle's policies, France exercised its veto power against the Republic of Ireland's and the UK's admission to European integration, blocking both countries (Mangold 2006, 18).

Unlike the 1950s, the subsequent decade was characterised by decolonisation in Africa and notable attempts by the Republic of Ireland and the UK to commence negotiations that fostered European integration through the 1965 Anglo-Irish trade agreement. This agreement was significant as it sought to mitigate possible inter-state tensions. Acknowledging this, the Republic of Ireland and the UK were motivated to expand their focus beyond narrow domestic issues and internal markets, as it was stipulated that.

"[n]othing in this Agreement shall prevent either party from taking action to carry out undertakings into which that party has entered for the purpose of maintaining international peace and security" (FTA UK-Ireland Agreement, 1965, Article XVII, para. 2, 16).

The persistence of both countries in upholding international peace and security and in becoming equal participants in the European integration process represented a significant step toward their first enlargement. Rather than being limited to the six founding states, the European integration process expanded its scope to include new countries, leading to notably increased cooperation among European nations. Committing to international peace and security during the Cold War required maintaining collaboration among governments, particularly between the Republic of Ireland and the UK, despite increasing tensions and escalating conflicts in Northern Ireland (Doherty [2004] 2012, 97-100).

In the 1970s, the European integration process was spurred by the admission of the Republic of Ireland and the UK to the EEC at the beginning of 1973 (Liargovas and Papageorgiou [2018] 2023, 103; Gilbert [2012] 2021, 117; Dinan 2014, 137; Hanhimäki 2007, 163; Borchardt 1995, 18). The admission of the Republic of Ireland and the UK to the EEC marked a milestone in expanding European cooperation, despite the first oil crisis triggered by the Arab - Israeli War. In that year, alongside other European nations, the UK "[...] desired a more independent role for Europe [...]" (Painter 2014, 193).

Thanks to the commitment of European nations to foster mutual trust and collaborate on their independent economies, these nations demonstrated maturity in handling the second oil crisis. They established economic interdependence by creating the European Monetary System (EMS) in 1979. This system utilised the European Currency Unit (ECU) and the Exchange Rate Mechanism (ERM) (Mongelli 2008, 11). It is essential to note that the ECU and the ERM within the EMS played a crucial role in shaping the European Central Bank (ECB) and the fluctuation of the Euro as the single currency for 11 European

nations, including the Republic of Ireland, which adopted it in 1998. Jacques Delors, who served as the president of the European Commission from 1985 to 1995, was a pivotal figure who worked tirelessly to pave the way for European monetary policy and systems. He accomplished this mainly by strengthening the EEC's role and establishing the European System of Central Banks (ESCB) as "[...] the central institution [...]" of the Economic and Monetary Union (EMU) (Zaccaria 2024, 992). According to the Republic of Ireland's vision, it is essential to maintain comprehensive and mutual cooperation with the UK, which will be crucial for Brexit beyond 2020.

Under the positive and undeniable influence of Jacques Delors, the EEC was transformed into the EC in the 1990s, resulting in the signing of the Maastricht Treaty (the Treaty on European Union) in 1992. In any case, 1985 was a significant year for Delors' political career and rise within the European Commission, as well as for Ireland's Prime Minister (Príomh-Aire na hÉireann), Garret FitzGerald (Gearóid Mac Gearailt), and his female counterpart, the UK's Prime Minister, Margaret Thatcher. Both prime ministers focused on seeking a solution to rebuild intra-state peace in Northern Ireland. To restore this peace, the Republic of Ireland and the UK, as the High Contracting Parties of the treaty, agreed to

"affirm that any change in the status of Northern Ireland would only come about with the consent of a majority of the people of Northern Ireland; recognise that the present wish of a majority of the people of Northern Ireland is for no change in the status of Northern Ireland; (and) declare that if in the future a majority of the people of Northern Ireland clearly wish for and formally consent to the establishment of a united Ireland, they will introduce and support in the respective Parliaments legislation to give effect to that wish" (the Anglo-Irish Agreement, 1985, Article 1, paragraphs *a*, *b*, and *c*, 3).

Regardless of the implementation of the Anglo-Irish Agreement, the Republic of Ireland and the UK participated equally and fully in drafting, signing, and ratifying the Maastricht Treaty from 1990 to 1992, which led to the renaming of the EC as the EU. The year 1993 may rightfully be regarded as a pivotal year for both countries to strengthen their multi-level relationships with European countries. The "reason of state" of the divided countries, notably of the Republic of Ireland and the UK, gave way to the spirit of collective security to "[...] preserve the peace and international security [...]" in Europe (Consolidated Version of the Treaty on European Union, 2002, Article 11, para. 1, 14).

The next effort to advance the initiation of another round of negotiations regarding the intra-state peace in Northern Ireland took place during the premierships of John Bruton (Seán de Briotún) and John Major, representing the Republic of Ireland and the UK, respectively. These prime ministers of the neighbouring countries laid the foundation for the peace talks led by the elected

representatives of Northern Ireland, along with Ireland's Prime Minister, Bartholomew Patrick "Bertie" Ahern (Parthalán Pádraig), the UK's Prime Minister, Tony Blair, and the EU acting as an indirect mediator. The result of the peace talks was the signing of the Belfast Agreement (the Good Friday Agreement) in 1998, which mandated the states to

"[...] recognise and value the work (in reaching the possible goal) to develop reconciliation and mutual understanding and respect between and within communities and traditions, in Northern Ireland and between North and South (Ireland) as (...) a vital role in consolidating peace and political agreement" (the Belfast Agreement, 1998, para. 13, 23).

The necessity to strengthen internal peace in the UK and promote long-term political stability spurred devolution. This involved transferring legislative, executive, and judicial powers from central authorities in London to the capitals of Northern Ireland, Scotland, and Wales in 1998, coinciding with the signing of the Good Friday Agreement. The UK Government, led by the controversial Tony Blair and overseen by the UK Parliament, aimed to implement this devolution. The three bills proposed by the government became law through the Scotland Acts, the Government of Wales Act, and the Northern Ireland (Elections) Act (Torrance 2024, 9, 16, 23). This involves recognising the greater potential in the independent decision-making of the capitals to change their status and ultimately dissolve the UK as a sovereign state, leading to a redefinition of the complex overall relationships between Dublin and London.

From the perspective of the UK's political redefinition and territorial reorganisation, devolution is not a new political issue. On the contrary, this process was a political matter during Gladstone's premiership. In the 1880s, there was a political programme to re-establish and restore the old centres of political decision-making in the UK, which existed before the unifications in the 18th and 19th centuries. This aimed to gradually decentralise the decision-making apparatus of the UK's central authorities in favour of strengthening the separate authorities of England, Ireland, Scotland, and Wales as the "[...] four geographical regions [...]" (Lubbock 1887, 44).

However, while Lubbock mentioned the four geographical regions during his time in the context of the programme to constrain the UK's central legislative and executive power, one could ask: Are these regions capable of re-democratising the UK as a whole? This question stems from the fact that democracy and democratisation in past centuries were the exclusive privilege of "[...] a few people who believed in democracy and (were) ready to fight for it [...]" (Dahl [1998] 2015, 25). Understanding democracy as the ability to create a space for gradual change in the political discourse acceptable to the UK's central legislative and executive power, this space facilitated wider intra- and inter-political dialogue

among the three actors – the Republic of Ireland, Northern Ireland, and the rest of the UK.

The positive public discourse, marked by Blair's landslide victory and subsequent rise to power as Prime Minister of the UK, is complemented by the ongoing development of democracy in the UK through devolution. Furthermore, from 1997, when the Labour Party gained a majority in the UK Parliament, to the next majority achieved by the same party in 2024, the UK's democracy has generally been linked with the devolution process during the Fourth Industrial Revolution and post-modern times. Scholars could often debate whether the devolution process has validated or challenged the legitimacy and value of UK democracy and, consequently, whether it has strengthened or weakened the ties in the relationships between the Republic of Ireland and the UK at the turn of the 21st century.

Let's examine the development of democracy in the Republic of Ireland and the UK from 2006 to 2024. At the beginning of this period, the Republic of Ireland and the UK signed the St Andrews Agreement in 2006, prioritising the resolution of disputes in Northern Ireland from 1968 to 1998. Both states, as the High Contracting Parties, were bound to

"[...] consider the potential for further North/South economic cooperation including proposals for joint investment initiatives. In the context of preparations for restoration, both Governments will work with the parties on these issues" (The St Andrews Agreement, 2006, Annexe C, Financial Package for the Newly Restored Executive, 14).

North-South economic cooperation aimed at further strengthening intra- and inter-state trust was impossible without democracy. Considering democracy, with its fluctuations in both countries, it remains a crucial indicator and an enduring tool for the UK's survival as a devolved state. According to the 2007 Democracy Index, published by the Economist Intelligence Unit (EIU), the Republic of Ireland and the UK were characterised as full democracies in 2006, occupying 11th and 23rd places, respectively (Kekic 2007, 3).

The supporting argument regarding the gradual decline in the quality and strength of democracy in the Republic of Ireland and the UK from 2008 to 2020 is based on the global downturn in democratic quality and strength. The onset of the 2008 global financial crisis seriously threatened to jeopardise and undermine the quality and strength of democracy in both the Republic of Ireland and the UK. Yet, despite the 2008 global financial crisis, both countries were categorised as full democracies in 2010 and were thus positioned in 12th and 19th place, respectively (EIU 2009, 3).

The outcome of the 2015 global migration crisis posed another threat to democracy in the Republic of Ireland and the UK. This crisis challenged both

countries to maintain their standing and achieve high rankings in the Democracy Index. During the global migration crisis, democracy in the Republic of Ireland and the UK remained relatively strong. Evidence for this claim can be found in the fact that Ireland was ranked 12th, while the UK was ranked 16th, respectively (EIU 2016, 4).

The decisive year was 2016, when the UK's citizens opted to leave the EU, while the Republic of Ireland chose to remain a member of the former EC and EEC. This was a crucial factor in the quality and progress of democracy in neighbouring countries. In 2016, the Republic of Ireland and Canada shared 6th and 7th places. Unlike the Republic of Ireland, the UK held 16th position (EIU 2017, 7).

Brexit as a Confusing and Controversial Term

From 2016 to 2020, the Republic of Ireland, which remained in the EU, negotiated separately with the UK, prioritising the EU-UK "painful divorce" between the two actors in international relations. During these four years, the long and multi-level relationships between the EU and the UK had to be redefined to establish them as independent actors in the global arena. The cost of this divorce or, more accurately, severing the EU-UK ties was the resignation of two UK prime ministers from UK politics and the Conservative Party in the 2010s: David Cameron and Theresa May.

The process of ending complex, multiple relationships between the EU and the UK began with the UK referendum held on 23rd June 2016, which favoured the Brexit option over the UK remaining in the EU or the Bremain solution, revealing the two misused terms. If one carefully examines the terms "Bremain" and "Brexit", it is noted that both are composed of two words: "Britain" or "British" and "remain", i.e., "Britain" or "British" and "exit".

Since the reality of the UK's domestic and international politics adopted the term Brexit due to the determination of the UK's citizens that their country must depart from the EU, one can pose the intriguing question: Is this term utterly acceptable in the context of the UK's 'reason of state'? As Wincott points out, the term 'Brexit' implies

"[...] one of the two major islands in the North Atlantic archipelago: Britain rather than the UK as a whole, Brexit rather than UKexit. (The) Brexit processes have brought much more attention to the distinctive situation of Northern Ireland than it has garnered in normal political times (2020, 1582).

In "normal" political times, the broadly accepted term Brexit would not entirely align with the UK's "reason of state" within the concept of sovereignty, which is based on the existence of the Reason. Grasping the process of the UK's withdrawal from the EU means that using the term "UKexit" or "Ukexit" is more

accurate, with, in Hobbes's words, the postulate of "God's Sovereignty". The accuracy of this term is supported by the fact that the essential unity of the UK was not questioned, characterised by the appropriate claim: "Ukexit is legally and politically possible (and it presumes) the secession of the entire United Kingdom from the European Union" (O'Leary 2016, 519).

The UK's withdrawal from the EU has been a complex challenge for both the Conservative and Labour Parties, particularly following Theresa May's resignation from the political scene in 2019. This situation has contributed to delays and attempts to resist the potential secession of Northern Ireland and Scotland from the UK, which would leave England and Wales as the remaining political and territorial units. Over the five years from 2019 to 2024, the financial implications and overall value of the UK's independence from the EU can be illustrated through the experience of the Republic of Ireland. As an independent state within the EU, the Republic of Ireland anticipated the consequences of the UK's departure and points to

"[...] further improvements in Ireland's macroeconomic environment as well as microeconomic structural factors such as innovation capacity, the quality of infrastructure, and financial market development would increase its perceived attractiveness [...]" to Foreign Direct Investments – FDI (Barrett et al. 2015, 38).

The global pandemic COVID-19 (SARS-CoV-2) emerged at the end of 2019, and while it caused a significant health crisis in 2020, it did not completely halt the flow of foreign direct investment (FDI) or the UK's exit from the EU. The patterns of FDI and international trade between the Republic of Ireland and the UK changed before and after Brexit. While they were both EU member states, FDI and trade levels were notably high. However, after the UK left the EU, there was a notable decline in FDI from the UK in the Republic of Ireland, which amounted to £26.2 billion in 2025. On the other hand, FDI from the Republic of Ireland into the UK was £77.4 billion during the same year. Additionally, international trade between the Republic of Ireland and the UK in 2025 reached £87.4 billion, an increase from £83.2 billion in 2024 (Department for Business & Trade, 2026, 1).

For the Republic of Ireland, as an EU member state, the UK's withdrawal has created a need to co-operate with other EU member states to expedite negotiations for the UK to become an independent state. The EU, including the Republic of Ireland, notably redefined its multiple relationships with the UK by concluding the EU-UK bilateral agreement, which obligates it, for example, to reimburse the UK for amounts owed to the European Investment Bank (EIB). Moreover, the EU-UK bilateral agreement stipulates that "[t]he EIB shall pay to the United Kingdom on behalf of the Union an amount equal to the United

Kingdom's share of the paid-in subscribed capital of the EIB [...]" (Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community, 2020, Article 150, para, 4).

To promote cooperation between the EU and the UK, including the Republic of Ireland, beyond 2020, it is essential to recognise the concept of shared sovereignty. In 2016 and the following years, the UK was motivated by ideological beliefs to reclaim its right to operate independently. This mindset is rooted not only in a long-standing tradition of English nationalism but also in a constructed fear of being intertwined with the EU's systems and regulations. Much like during Cardinal Richelieu's era and the Thirty Years' War, the UK regarded itself as an outsider to the EU, and as noted by Wellings, it dismissed this narrative by explaining that.

"[...] the significance of Europe in the development of democracy in England. This contrasted with the place of European integration in consolidating democracy in post-fascist and post-communist Europe that was a strong element of the EU narrative" (2019, 105).

Unlike the Republic of Ireland, the UK considers itself an independent country that firmly supports the idea of sovereignty granted by God. Therefore, this is "[...] tested by issues such as UK devolution, increasing globalisation, Brexit and the COVID-19 pandemic" (Baker 2024, 1). In contrast to the UK, the Republic of Ireland has embraced the EU narrative. This discourse is informed by the Republic of Ireland's membership in the European Union, which has implications for the self-determination of Northern Ireland by opting to remain in the EU (Hobolt 2016, 21), which functions as an administrative unit of the UK and an extension of EU laws and politics (Phinnemore 2025, 31).

Conclusion

The year 2020 was pivotal due to the emergence of COVID-19 and the UK's exit from the EU. This departure has revived the Hobbesian concept of sovereignty, emphasising that until 1985, when Jacques Delors rose to prominence in European politics, the EU lacked a strong legal framework for its jurisdiction. As a result, the EU was constituted and institutionalised without a more robust form of a "[...] formalised federal state [...]" (Wind 2001, 19). Since 2009, the Republic of Ireland and other EU members have ratified the Lisbon Treaty and the Treaty on the Functioning of the European Union. Consequently, until its full withdrawal from the EU in 2020, the UK was obliged to adhere to these treaties.

The relationships between the Republic of Ireland and the UK may be significantly weakened in the post-pandemic era, jeopardising their bilateral ties

in the Fourth Industrial Revolution and our post-modern times. Moreover, the UK's withdrawal from the EU in 2020 could potentially harm multilateral relations between the Republic of Ireland and the UK, and *vice versa*. If UK citizens had voted for Breain or UKremain as the alternative option, the relationships between the neighbouring countries would likely not have deteriorated from 2016 to 2024.

The shared vision of the Republic of Ireland and the UK to strengthen their multi-level ties, despite Brexit, in the domain of “[...] climate change, the energy transition, security, justice, education and defence” (UK Government 2025, 3) reflects their determination to enhance cooperation. This vision demonstrates the commitment of both countries to rebuild and strengthen their previously weakened relationships beyond the year 2020. Specifically, the Republic of Ireland and the UK are dedicated to enhancing their mutual ties, as highlighted during the tenure of the former Irish Government under the leadership of Simon Harris (The Irish Insider 2024a, 2024b, 2-3) and Catherine Martina Ann Connolly, who was elected President of the Republic of Ireland in November 2025.

Instead of being “[...] inward-looking, relatively negative about the EU [...]” (Jennings and Stoker 2016, 372), England, as the largest administrative unit of the UK, is primarily driven by a prudent foreign policy toward the Republic of Ireland on behalf of the UK. Supporting evidence for this claim can be found in the speech of UK Prime Minister Sir Keir Starmer at the UK-Ireland Summit, which emphasises the necessity for “[...] finding practical ways to work more closely together to boost trade, create jobs and deliver economic growth” (UK Government 2025, 2). This need aligns with the Democracy Index, where the Republic of Ireland is ranked 8th, and the UK is ranked 17th, both categorised as full democracies (EIU 2025, 15).

Due to the high rankings of the Republic of Ireland and the UK in the Democracy Index from 2007 to 2025, it is reasonable to assume that both countries in the British Isles can avoid inter-state tensions, conflicts, and disputes when addressing issues related to the status of Northern Ireland. This assumption is supported by their shared languages and strong international trade ties. The deep and enduring historical connections between the Republic of Ireland and the UK enhance their ability to collaborate effectively at local, national, sub-regional, and global levels, promoting peaceful coexistence and contributing to world peace.

ACKNOWLEDGEMENT: The paper presents findings of a study developed as a part of the research project “Serbia and challenges in international relations in 2026”, financed by the Ministry of Science, Technological Development and Innovation of the Republic of Serbia, and conducted by the Institute of International Politics and Economics, Belgrade, during the year 2026.

ОДНОСИ ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ ИРСКЕ И УЈЕДИЊЕНОГ КРАЉЕВСТВА У ПЕРИОДУ НАКОН 2020. ГОДИНЕ

Иван ДУЈИЋ¹

Апстракт: Овај рад узима у разматрање важно питање које се односи на динамику односа између Републике Ирске и Уједињеног Краљевства (УК) и њихову различиту спољну политику. Чланак анализира утицај Бреگزита (Brexit) на односе ове две суседне земље – Републике Ирске, као чланице Европске уније (ЕУ), и УК, које није чланица Уније од 2020. године. Главни циљ овог рада, који користи компаративне, историјске и статистичке методе, јесте да одговори на истраживачко питање да ли Република Ирска и УК могу да одрже односе у духу мирне коегзистенције. Ово питање не само да подстиче на размишљање, већ је и од суштинског значаја за будућност обе државе, посебно у ери након Бреگزита. Рад представља закључке о сарадњи између Републике Ирске и УК, са циљем да се ублаже њихови међудржавни сукоби и подржи државно јединство унутар УК у наредним годинама. Закључак открива да „државни разлог” („државни интерес”) УК, који је утемељен на унутрашњем јединству и сарадњи са Републиком Ирском, носи значајне последице по будућност обе земље, утичући на њихов правац у окружењу након Бреگزита.

КЉУЧНЕ РЕЧИ:

Република Ирска;
Уједињено
Краљевство;
Европска унија;
сарадња;
државни разлог.

Цитирајте овај чланак као: Dujić, Ivan. 2026. "Relationships between the Republic of Ireland and the United Kingdom beyond 2020". *The Review of International Affairs* LXXVIII (1198): 603–645. https://doi.org/10.18485/iipe_ria.2026.77.1198.3

Увод

У постмодерној ери, док се Четврта индустријска револуција још увек одвија, појединци траже своје место у свету. У том контексту, односи између међународно признатих земаља настоје да ојачају систем независних држава. Државе унутар овог система, вођене својим „државним разлогом” (*raison d'État*), осећају се приморанима да теже миру или да се упусте у рат, у зависности од националних интереса. Циљ постизања мирног решења које је

¹ Виши научни сарадник, Институт за међународну политику и привреду, Београд, Србија. Е-пошта: ivan@diplomacy.bg.ac.rs, <https://orcid.org/0000-0002-3240-9930>

од користи како Републици Ирској, тако и УК, представља изазов овог истраживања, у смислу начина на који ове две суседне државе могу да пронађу заједнички језик када је реч о ЕУ након 2020. године. Циљ и претпоставка овог рада заснивају се на уверењу да је трајна сарадња између Републике Ирске и УК остварива, захваљујући њиховим историјским везама које могу да буду од помоћи у спречавању будућих сукоба.

Реалност светског мира у великој мери има ослонац у напорима УК, као једне од истакнутих глобалних сила, да спречи и да решава опасне ескалације сукоба како између држава, тако и на локалном нивоу. Ово је очигледно у случају Републике Ирске у периоду до 1998. године и Северне Ирске 2006. године. Осим тога, УК активно и на равноправној основи учествује у решавању међудржавних сукоба. Њена улога у одржавању локалног, националног и суб-регионалног мира остаје неоспорна у контексту међународних односа, посебно у погледу ирског питања.

Дискусија о „државном разлогу” као доктрини у дипломатији и међународним односима, постаје могућа када се узму у обзир напори Армана Жана ди Плесија (Armand Jean du Plessis), познатог као кардинал Ришеље (Cardinal Richelieu) (1585–1642), да у 17. веку ојача утицај и вишедимензионалну моћ Француске на више нивоа против земаља под династијом Хабзбурга. У ствари, током Тридесетогодишњег рата од 1618. до 1648. године, кардинал Ришеље се и даље сматра монументалном фигуром која је у знатној мери ојачала моћ Француске (Rehman 2019, 40; Kissinger 1994, 61), док га многи научници сматрају једним од очева оснивача модерне Француске и кључним архитектором концепта националне државе. Овај концепт је касније уграђен у Републику Ирску након Ускршњег устанка 1916. године и њеног признања као независне државе 1922. године. Насупрот томе, Уједињено Краљевство је наставило да се развија, посебно од 2020. године надаље.

С друге стране, Ришеље је морао да пружи доказ о свом недвосмисленом настојању да дефинише и у француску политику уведе појам националне државе. Уместо овог настојања, Ришеље је нагласак ставио на значај разумевања сложене природе националних интереса, што је важно и за Републику Ирску и за УК након 2020. године. У својој књизи Политички тестамент (Political Testament), Ришеље је каже:

„Здрав разум нас води до схватања да човек, будући обдарен разумом, не би требало да чини ништа осим онога што је разумно, јер би у супротном поступао супротно својој природи, а самим тим и супротно Ономе Ко је њен Творац” (du Plessis [1688] 1961, 71).

Постојање здравог разума у односима унутар државе подразумева развој осећаја припадности некој земљи, са њеним националним симболима који су уграђени у заједничка осећања и језик и примарно дефинисани од стране

становника те земље. Ренан (Renan), којег цитира Мот (Mott) и који се у великој мери ослањао на моралну свест, наглашава значај заједничких осећања и језика као кључних елемената у формирању нације. Он тврди да су ови фактори одиграли кључну улогу у обликовању идентитета и Републике Ирске и УК, посебно у периодима након 1916. и 2020. године. Сходно томе, заједничка осећања и језик служе као важни историјски алати у стварању нације, јер је Ренан закључио да она:

„[...] доказује своју моћ кроз жртве које захтева одрицање појединца у корист заједнице, те је стога легитимна и има право на постојање“ (Mott 1921, 341).

Одрицање појединца у корист заједнице има дубоке корене у Разуму као основи за изградњу нације, као што је показано у Републици Ирској 1916. године и у (Уједињеном) Краљевству Велике Британије 1707. године. Шта Разум значи у контексту политичке филозофије и мисли? Хобс (Hobbes) сматра да се присуство Разума схвата као први принцип не само у дугом процесу стварања нације, већ током векова и у њеном опстанку као одлучујући фактор који је увео сам Бог. У суштини гледано, концепт Разума током формирања нације бива уграђен у „[...] Право Божијег суверенитета, као Божански закони који су засновани само на природи [...]“ (Hobbes, [1651] 1909, 277).

Присуство и опстанак Разума у случајевима Републике Ирске и Уједињеног Краљевства укоренењени су у европској и глобалној економији и политици. Овај темељ је усмерен на одржавање и очување мира међу државама, што је основни принцип „државног разлога“. У периоду од 2020. до 2024. године, Република Ирска и Уједињено Краљевство водили су дивергентну спољну политику према Европској унији (ЕУ). Међутим, упркос овим различитим политикама, обе државе су усвојиле конвергентне приступе у погледу ЕУ, што је довело до њиховог пуног чланства у Европској економској заједници (ЕЕЗ) (European Economic Community – ЕЕЦ) 1. јануара 1973. године. ЕЕЗ је била један од три стуба Европске уније и служила је као економски, правни и политички претходник Европске заједнице (ЕЗ) (European Community – ЕС) и ЕУ. Република Ирска је 1. јануара 2023. године прославила 50 година чланства у ЕУ као једина земља на Британским острвима која је то учинила.

За разлику од Републике Ирске, Уједињено Краљевство, које се повукло из Европске уније, делује у глобалној арени у складу са сопственим интересима. Одлука Републике Ирске да остане у ЕУ након 2016. године, штити је од потенцијалне економске и политичке доминације УК. Испитивање историјских догађаја између Републике Ирске и УК од 1916. до 2016. године открива да су, као суседне земље, обе одиграле значајну улогу у одржавању крхког мира унутар Британских острва.

Република Ирска и УК и њихово деловање на очувању међусобних односа

Подељен на два под-одељка, овај рад разматра капацитет Републике Ирске и УК да избегну међудржавне трзавице решавањем статуса Северне Ирске као дела УК. За само очување мира, како географски тако и политички, Република Ирска и УК сматрају се за два стуба и одговорне нације када је реч о стабилности, која је укореењена у појму суверенитета и напорима да се превазиђу значајни (не)споразуми у вођењу спољне политике. У том контексту, поновна употреба енглеског и ирског језика (односно галског, како се назива у Ирској) у Републици Ирској и у УК, у знатној мери је еволуирала од 1801. године. Због тога је неопходно објаснити (не)усклађену заједничку политику Републике Ирске и УК у односу на ЕУ, посебно од 1960-их до 2020-их година.

Како би се разумео сложен однос између Републике Ирске и УК, важно је препознати да ове земље могу током времена да одржавају унутрашњу стабилност. Етаблиране државе играју кључну улогу у одржавању крхког међународног мира на локалном, националном и суб-регионалном нивоу. Први под-одељак нуди суштинску анализу формирања државе, дајући нам историјски преглед за период од 1603. до 2026. године. Ова анализа помаже да се објасни повремено одсуство заједничке политике између (Уједињеног) Краљевства Велике Британије и бившег Краљевства Ирске од 1603. до 1801. године, као и политике УК од раног 19. века до данас. Други под-одељак разматра значење Бреgzита као збуњујућег и контроверзног концепта који се појавио 2010-их година. Нова и стара литература која је коришћена у овом раду, служи као основа за свеобухватније и више изнијансирано разумевање историјских промена у Републици Ирској и УК.

Успостављање Краљевства Велике Британије као државе: уједињење са Краљевством Ирске као основа за (не)сличне спољнополитичке дискурсе у периоду од 17. до 21. века

Након спровођења дубље анализе формирања државе, постаје јасно да се различити облици комуникације међу појединцима ослањају на имовинска права. Људи су везани за своја локална подручја у којима одлучују да купују или продају имовину, на основу жеље дугогодишњих становника да контролишу тим просторима и да њима управљају. Ова жеља је укореењена у примени имовинских права. Будући да појединци желе да контролишу и управљају својим локалним окружењем, комуникација остаје суштински алат за (ре)конструкцију државе.

Од 1999. године, Уједињено Краљевство је еволуирало у државу са децентрализованом влашћу, чиме се суочила са сталним изазовом спречавања

сецесије Шкотске и одлагања уједињења Републике Ирске и Северне Ирске. Ови напори имају за циљ одлагање реализације таквих сценарија. У том контексту, УК неретко оправдава свој став о потпуном и неподељеном националном суверенитету насупрот Републици Ирској, која се, заједно са осталим чланицама ЕУ, фокусира на имплементацију и промовисање заједничке унутрашње и спољне политике. Ипак, концепт пуног суверенитета мора да се испита у светлу промена које су се догодиле у периоду од 17. до 21. века.

У историји човечанства, модерно разумевање суверенитета потиче из средњег века, када је француски мислилац Жан Боден (Jean Bodin, Ioannes Bodini Andegavensis) поставио питање ко треба да управља овим концептом. Његово схватање као правног и политичког појма почело је током Реформације, кључног периода у решавању верских питања у Западној Европи. У то време, Боден је истакао и популаризовао значај народа (*populus*) као јединог поседника суверенитета (1586, 306; Osiander 2001, 281).

Када је реч о историји Републике Ирске и УК, концепт суверенитета примарно се обликује преко доктрине „сјајне изолације” (*splendid isolation*) у 19. веку, након уједињења Краљевства Ирске са Краљевством Велике Британије, које је накнадно постало део Уједињеног Краљевства. У овом веку, УК је прошло кроз дуг процес успостављања своје спољне политике, која ће се сматрати аспектом од централног значаја за независни и јединствени суверенитет УК током изласка из ЕУ 2020. године. Узимајући то у обзир, Боден (Bodin 1586, 300) је у своје време нагласио значај врховне власти заједнице (*comunis potestas*), како би истакао моћ државе током средњег века.

Због доктрине сјајне изолације у УК од краја 17. до раног 20. века, ова држава се уздржавала од решавања европских питања на више нивоа везивањем за међународне споразуме и уговоре. Тако је у 18. и 19. веку УК себе доживљавала као актера који балансира и посматрача у односу на остатак Европе (Kissinger 1994, 98-99). Повлачење УК из ЕУ подстиче поновну евалуацију њене претходне улоге као актера који балансира и посматрача унутар ЕУ у контексту постмодерног 21. века. Разумевање ове промене у светлу изласка УК из уније овде је од кључног значаја.

Самоуправа (*Home Rule*), која је иницирана и предложена у првој половини 1880-их, током премијерског мандата Вилијама Еварта Гледстона (William Ewart Gladstone), те Ускршњи устанак 1916. године, били су кључни догађаји у постизању независности Републике Ирске. За разлику од Гледстоновог премијерског мандата, 1800. година била је обележена *de facto* уједињењем два краљевства Актом о унији (*Act of Union*) Краљевства Велике Британије и Краљевства Ирске у УК. Ова краљевства су била одвојене државе пре уједињења острва у јединствену монархију и државу *de iure* са имплементацијом Акта о унији 1. јануара 1801. године. Велика Британија је

укључивала Енглеску (са Велсом) и Шкотску током периода дужег од 300 година, спајајући се тако у једну земљу од 1603. до 1800. године.

Организована као персонална унија под династијом Стјуарта, ова унија је трајала 104 године са прекидима, током којег су Енглеска и Шкотска делиле законе, овлашћења и правила, односно, како је то Џ. Х. Елиот (J.H. Elliot) казао:

„[...] композитна монархија није била уједињено краљевство, већ многа краљевства која су имала само једну заједничку ствар, а то је један владар који је владао овим државама као персоналном унијом, за разлику од реалне“ (Burnard 2020, 17).

Сходно томе, Велика Британија је до 1707. године, као географски независно острво, била подељена на посебна краљевства којима је недостајао јединствен закон, власт и управљање.

Трансформација Краљевства Велике Британије из персоналне уније у реалну политичку унију 1707. године, означила је значајан корак напред у уједињењу претходно одвојених економија, закона, политика и власти Краљевства Енглеске (са Велсом) и Краљевства Шкотске, која су се спојила у Краљевство Велике Британије. Ово подржава аргумент за уједињење два краљевства у 18. веку у погледу царинске уније Енглеске и Шкотске унутар Краљевства Велике Британије, а посебно у контексту њихових привреда, које:

„[...] би требало да буду веома сличне и стога конкурентне, али да између њих треба да постоје велике неистражене могућности потенцијалне диверсификације, а самим тим и сарадње“ (Robertson [1954] 2003, 49).

Уједињење Краљевства Велике Британије са Краљевством Ирске у 19. веку разликује се од претходног уједињења Краљевства Енглеске и Шкотске у Краљевство Велике Британије у 17. и 18. веку. Схватање ових разлика од суштинског је значаја за разумевање сложености односа Републике Ирске са УК након 2020. године. Са једне стране, када се анализирају ова уједињења, очигледно је да су пристанак и поверење које су изразила бивша краљевства правно реализовани када су Енглеска и Шкотска уједињене у једну земљу. Правни доказ за ову тврдњу налазимо у два документована и верификована акта парламената Енглеске и Шкотске: „Акт о унији са Шкотском 1706.“ (Union with Scotland Act 1706) и „Акт о унији са Енглеском 1707.“ (Union with England Act 1707). Ово је био први корак у уједињењу који је постигнут имплементацијом ових аката, што је на крају довело до конституисања краљевства.

Акти су прописивали консолидацију (Уједињеног) Краљевства Велике Британије као недељиве уније, чиме је формирана јединствена монархија и држава под условом да:

„[...] два Краљевства Шкотске и Енглеске буду (...) уједињена у једно Краљевство под именом Велика Британија, и да грб поменутог Уједињеног Краљевства буде онакав какав Њено Величанство одреди, а крстови Светог

Андреја и Светог Ђорђа буду спојени на начин који Њено Величанство сматра прикладним и да се користе на свим заставама, стеговима, стандартама и инсигније, како на мору тако и на копну“ (Union with Scotland Act 1706, Article I, 2; Union with England Act 1707, Article I, 2).

Други корак ових аката био је да тек настало (Уједињено) Краљевство Велика Британија мора да буде у стању да преузме надлежност над неким питањима, као што су сукцесија монархије, парламент, трговина, пловидба и друга права од Краљевства Енглеске и Краљевства Шкотске (Union with Scotland Act 1706, Articles II, III, and IIII, 2-3; Union with England Act 1707, Articles II, III, and IV, 2). Дана 1. маја 1707. године, током владавине краљице Ане, последњег владара из династије Стјуарт, (Уједињено) Краљевство Велика Британија званично је проглашено за унификовану земљу и државу. У 18. веку, (Уједињено) Краљевство Велика Британија појавило се као нови, јединствени актер у глобалној арени и као једини поседник својих споразума и уговора у јавном међународном праву.

Са друге стране, уједињење (Уједињеног) Краљевства Велике Британије и Краљевства Ирске у једну земљу на прелазу у 19. век, имало је свој значај. Овај догађај наглашава напоре Републике Ирске да поврати суверенитет, посебно у циљу да остане део ЕУ након 2020. године. За разлику од Аката о унији, који су усвојени у парламентима Краљевства Енглеске и Краљевства Шкотске 1706. и 1707. године, није било реципрочних Аката о унији између (Уједињеног) Краљевства Велике Британије и Краљевства Ирске 1800. године. У преамбули под насловом „Парламенти Велике Британије и Ирске донели су да се усагласе у мерама за уједињење два краљевства“, Акта о унији Краљевства Ирске са (Уједињеним) Краљевством Велике Британије, наводи се да:

„[...] два дома парламента у Великој Британији и Ирској, треба да размотре мере које би најбоље могле да допринесу јачању и консолидацији веза између два краљевства, два дома парламента Велике Британије и два дома парламента Ирске усагласили су се и одлучили да у циљу промовисања и обезбеђивања суштинских интереса Велике Британије и Ирске, те консолидације снаге, моћи и ресурса Британске империје, буде препоручљиво усагласити се у мерама које најбоље могу да допринесу уједињењу два краљевства Велике Британије и Ирске у једно краљевство [...]“ (Act of Union (Ireland) 1800, 1).

Интригантно питање које завређује дискусију јесте да ли су суштински интереси били схваћени у контексту заједничког појма „државни разлог“ у Великој Британији и Ирској од формирања Уније 1801. године до Ускршњег устанка 1916. године. Са политичке тачке гледишта, настојање УК да води своју спољну политику, укључујући потребу за управљањем колонијама у одређеним деловима света, може да се објасни присуством Разума и разумевања, речено

Хобсовим терминима, у спровођењу колонијалних и економских политика. У складу са тиме, настојање УК довело је до (не)заустављиве потребе за акумулацијом, глобализацијом и монополизацијом капитала као основе за (не)ограничени развој капитализма, са центром у УК као метрополи и другим европским центрима, у којима су црнци, у одређеној мери, имали лоша искуства у трауматичним контактима са белцима у 17. и 18. веку. На пример, ово искуство се може добро илустровати чињеницом да су „[...] црнци из Кеније у Британској Источној Африци имали мање или више трауматичне контакте са белцима“ (Fanon [1952] 1986, 187).

Укључивање Краљевства Ирске у управљање колонијама, што је истовремено доприносило развоју капитализма у (Уједињеном) Краљевству Велике Британије, имало је трајне последице по развој Ирске. Овај утицај се јасно огледа у значајном ефекту који британски животни стандард и технолошки напредак имају на Ирску. Након стицања независности од остатка УК, Република Ирска задржала је многе од ових успостављених стандарда. На путу ка независности, Ирска није одбацила неколико фундаменталних опредељења Велике Британије, која су била од суштинског значаја за текући процес капиталистичког развоја укорењеног у индустрији и научном напретку.

До 1914. године, опредељење УК ка унапређењу привреде током 19. века, ојачало је њену способност да укључи Ирску у ове токове, упркос томе што је Велика Британија потиснула неколико опасних побуна у Ирској током прве половине века. Штавише, до Првог светског рата, разне гране индустрије УК доживеле су значајан раст, подстакнут научним достигнућима. Коначно, овај напредак у УК резултирао је:

„[...] како економским тако и друштвеним последицама које су биле предмет бројних дискусија у вези са њиховим последицама по сиромашније економије у светској економији (што се догодило током) (...) деветнаестог века и до 1914. године, (када је) привреда такође доживела брзи пораст трговине, капитала и токова радне снаге у то време“ (Weiss [2002] 2004, 140).

Економске и друштвене последице значајног индустријског развоја УК по сиромашније економије широм света, не могу се довести у питање јер би то угрозило статус и економску и политичку моћ УК. У 19. веку, УК је виђена као колонијална сила са вишедимензионалним утицајима који се протежу широм света. У том веку, УК се сматрала великом поморском и трговачком силом, док је економски и политички статус Ирске унутар УК био инфериоран (Fitzpatrick [1999] 2009, 495-497). Овај статус се променио у корист Републике Ирске током већег дела 20. века и прве четвртине 21. века.

Међу истакнутим политичким и јавним личностима било је интензивних дебата и критика у вези са будућим статусом Краљевства Ирске непосредно

пре уједињења (Уједињеног) Краљевства Велике Британије и Краљевства Ирске. Једна од тих личности био је Фостер (Foster), који се отворено противио потенцијалном укључивању Краљевства Ирске у сједињено краљевство. Према Фостеровом ставу, статус таквог краљевства унутар УК дефинисан као:

„[...] да су финансијски и комерцијални услови били неповољни. Али он је такође тврдио да ће таква Унија уништити британски Устав и на крају довести до уништења Империје. Други који су делили његово мишљење, тврдили су да ће Унија неизбежно довести до отцепљења Ирске од Империје, са фаталним последицама по Ирску, Британију и Империју“ (Bartlett [1998] 2006, 272).

Академска заједница, научници и други истакнути мислиоци могли би се подстаћи на дијалог отварањем како онтолошких, тако и актуелних питања попут да ли је УК, у 18, 19, 20. и 21. веку, покушала не само да буде велика сила у светској економији и политици, већ и да дефинише своју улогу током многих турбулентних периода. Имајући у виду да УК и даље опстаје захваљујући увезу из бивших колонија природних ресурса који јој недостају, као и миграцијама из Европе и шире у (пост)модерним временима, могло би се поставити још једно онтолошко питање, а то је може ли УК, заједно са Републиком Ирском, да одржи свој статус суверене државе, схваћене као правни и политички појам. Посматран у ширем контексту, недостатак природних ресурса и миграциони токови из иностранства представљали су препреке за пуни развој и отпорност британског идентитета (британства, односно *Britishness*) током ере Хладног и постхладноратовског периода. Овај осећај *британства* био је јасно утемељен на енглеском национализму, који се чврсто испрепleo и у знатној мери помешао са шкотским националним идентитетом од 1603. године кроз постхладноратовску еру.

Аргумент за опстанак УК у (пост)модерним временима који је прихватљив, може да се нађе у тврдњи да је енглески национализам, са једне стране, укоренjen у развијеном дискурсу и наративу:

„[...] који је изведен из историје енглеских виговаца (Whig), који је подржавао евроскептичне погледе и ставове кроз призму Англосфере. У овом наративу, који је представљен у јубиларном поновном издању Наша острвска прича (*Our Island Story*), Енглеска је сматрана колевком представничке демократије, што је феномен чији се корени везују за Велику повељу слобода (*Magna Carta*) из 1215. године, па чак и за још старије, англосаксонске облике владавине. Овај аргумент су популаризовали припадници тада новонастале професионалне академске историографије у деветнаестом и почетком двадесетог века. То је био преломан тренутак у развоју национализма уопште, који је (...) помогао у обликовању потоње

енглеске националне свести у време када су се енглеске институције развијале у њеним прекоморским доминионима.“ (Wellings 2019, 224).

Са друге стране, енглески национализам, заједно са националном свешћу унутар УК, представљао је оштар контраст ирском национализму. Уместо да подстиче УК као јединствену, недељиву нацију, истински идентитет и осећај британства (британског идентитета) након 1800. године нису били ни одлучујући ни интегративни, а пре свега не прогресивни фактори у даљем формирању УК. До краја 19. века, ова реалност одражавала је статус Ирске у њеним односима са Великом Британијом и остатком Уједињеног Краљевства. Постоји тврдња да је „[...] потпуно одвајање од Британије и независна република, представљала адекватно задовољење ирског националног поноса“ (Kee 2000, 465).

Са гледишта историје, задовољење ирског националног поноса захтевало је потврду у дефинисању и развоју ирског „државног разлога“ након одвајања од УК, што је било немогуће до краја Првог светског рата. Имајући то на уму, независност Ирске од УК означила је прекретницу у новом економском и политичком дискурсу који је фаворизовао реконструкцију и редефинисање УК као трансформисане територије. Подела Ирске на северни и јужни део произвела је дугорочне последице по односе између Републике Ирске и УК, што је илустровано чињеницом да је у време отцепљења Ирске, премијер УК Дејвид Лојд Џорџ (David Lloyd George) „[...] понудио Ирској самоуправу са статусом доминиона, али са прећутном поделом.“ (Norman 1971, 28).

Предлог владе УК за поделу Ирске има за циљ постизање мира између Ирске и УК. Уместо продужавања текућег сукоба, УК је тежила да усклади интересе Ирске са својим националним циљевима. Кључни документ који је подржао мир између подељених региона Ирске и УК био је Закон о влади Ирске из 1920. године (Government of Ireland Act 1920), познат по стварању два различита законодавна тела – Парламената Северне и Јужне Ирске – и по успостављању Устава Савета Ирске (Government of Ireland Act 1920, 1-2).

Након отцепљења од УК, Република Ирска је призната 1922. године као Ирска Слободна Држава (Saorstát Éireann) преко Англо-ирског споразума (Anglo-Irish Treaty) који је постигнут претходне године. Први корак за Ирску Слободну Државу и УК био је проналажење обострано прихватљивог и задовољавајућег решења које би довело до неопходног међудржавног мира и помирења. Примарни задатак ове две земље био је постизање међусобног компромиса између Ирске, нове земље и државе сукцесора у модерној међународној арени, и УК, као бивше колонијалне силе. Према Англо-ирском споразуму, постигнути компромис између Ирске Слободне Државе и УК био је могућ када су „делегати УК направили компромис изјавивши да ће позиција Ирске бити

слична било ком другом доминиону (признајући Ирску Слободну Државу као такву), што је задовољило ирске преговараче.“ (Torrance 2021, 14).

Потписивање Англо-ирског споразума 1921. године од стране владе (премијера – Taoiseach) Ирске Слободне Државе и Владе УК утврдило је да ће „[...] (Јужна) Ирска бити призната као слободна Држава (и да ће се) гарантовати (њена) слобода и интегритет [...]“ (The Anglo-Irish Treaty, December 1920 ~ December 1921, 2015). Сходно томе, Споразум је имао за циљ редефинисање статуса Ирске Слободне Државе у односу на УК и подстицање нове нормалности у њиховим односима. Што се тиче Северне Ирске, која је остала део УК, прецизирано је да се:

„до истека периода од месец дана од доношења Акта Парламента (УК) за ратификацију овог инструмента, овлашћења Парламента и Владе Ирске Слободне Државе се извршавати у погледу Северне Ирске“ (The Anglo-Irish Treaty, December 1920 ~ December 1921, 2015).

Краткорочно гледано, подела Ирске на северну и јужну регију пружила је задовољавајуће решење које је испунило очекивања и британске и ирске стране, што је помогло да се поврати мир између две регије. Дугорочно гледано, подела је такође у знатној мери ојачала владавину права и увођење реда унутар Ирске Слободне Државе. Ово је било у супротности са порицањем ирског националног идентитета током 1880-их година, које је произилазило из старог уверења да „[...] постоји (...) потпуно одсуство било каквог историјског одвајања између (Ираца) у погледу (...) елемената који понекад доприносе (успостављању њихових) националних разлика“ (Lubbock 1887, 32). Први светски рат и ране 1920-те, такође су означили потпуну еманципацију ирског националног идентитета.

У међуратном периоду, УК је *de facto* признала постојање Ирске Слободне Државе, док је Северну Ирску задржала под својим суверенитетом. Први корак у том правцу учињен је 1927. године када је озваничен нови печат УК, а други корак је ступио на снагу доношењем Вестминстерског статута (Statute of Westminster) 1931. године. Према том Статуту, статус Ирске Слободне Државе као доминиона укључивао је „[...] овлашћења Парламента Доминиона (која) укључују овлашћење да (...) наређује, влада или регулише (правно делујући независно од Парламента УК) као (...) део закона Доминиона“ (Statute of Westminster 1931, Article 2, para. 2, 2).

Признавање Ирске Слободне Државе од стране УК као независног доминиона, олакшало је њен економски развој и друштвени напредак. У том контексту, Доминион Ирска се усмерио на одржавање и демонстрацију своје неутралности како према УК, тако и према другим великим силама током Другог светског рата. Током шест година рата, Доминион Ирска доживео је значајан економски раст, политичку стабилност и друштвени напредак. Овај

период је означио важан напредак ка постајању Републиком, ефективно одвајајући земљу од система доминиона УК.

Као једна од победничких великих сила у Другом светском рату, УК, као ни Република Ирска, нису били инкорпорисани у европске интеграције од 1950-их до 1970-их година. Током прве две деценије Хладног рата, Белгија, Француска, Италија, Луксембург, Холандија и (Западна) Немачка покренуле су 1950-их година прве конкретне напоре у смеру европских интеграција. У исто време, Република Ирска и УК биле су приморане да воде независне спољне политике, чиме су остале искључене из ових напора. Под утицајем политике Шарла де Гола (Charles de Gaulle), Француска је искористила своје право вета против пријема Републике Ирске и УК у европске интеграције, чиме су обе земље биле блокиране (Mangold 2006, 18).

За разлику од 1950-их, наредна деценија била је обележена деколонизацијом у Африци и значајним покушајима Републике Ирске и УК да започну преговоре који су подстакли европске интеграције кроз Англо-ирски трговински споразум из 1965. године. Значај овог споразума почива на томе што је настојао да ублажи могуће међудржавне тензије. Прихватајући га, Република Ирска и УК су биле мотивисане да прошире фокус изван уских домаћих питања и унутрашњих тржишта, будући да је споразумом било предвиђено да:

„Ништа у овом Споразуму неће спречити било коју од страна да предузме акције за извршавање обавеза које је та страна преузела у сврху одржавања међународног мира и безбедности“ (FTA UK-Ireland Agreement, 1965, Article XVII, para. 2, 16).

Истрајност обе земље у напорима да подрже међународни мир и безбедност и да постану равноправне учеснице у процесу европских интеграција, представљала је значајан корак ка њиховом првом проширењу. Уместо да буде ограничен на шест држава оснивача, процес европских интеграција проширио је свој обим како би укључио нове земље, што је довело до значајно повећане сарадње међу европским државама. Посвећеност међународном миру и безбедности током Хладног рата захтевала је одржавање сарадње између влада, посебно између Републике Ирске и УК, упркос растућим тензијама и ескалацији сукоба у Северној Ирској (Doherty [2004] 2012, 97-100).

Током 1970-их година, процес европских интеграција подстакнут је пријемом Републике Ирске и УК у ЕЕЗ почетком 1973. (Liargovas and Papageorgiou [2018] 2023, 103; Gilbert [2012] 2021, 117; Dinan 2014, 137; Hanhimäki 2007, 163; Borchardt 1995, 18). Пријем Републике Ирске и УК у ЕЕЗ означио је прекретницу у ширењу европске сарадње, упркос првој нафтној кризи изазваној Арапско-израелским ратом. Те године, заједно са осталим

европским нацијама, УК „[...] је желела независнију улогу за Европу [...]“ (Painter 2014, 193).

Захваљујући посвећености европских нација да негују међусобно поверење и сарађују на својим независним економијама, ове државе су показале зрелост у решавању друге нафтне кризе. Успоставиле су економску међузависност креирањем Европског монетарног система (EMC) (European Monetary System – EMS) 1979. године. Овај систем је користио Европску валутну јединицу (ЕКИ) (European Currency Unit – ECU) и Механизам девизних курсева (МДК) (Exchange Rate Mechanism – ERM) (Mongelli 2008, 11). Важно је напоменути да су ЕКИ и МДК унутар EMC одиграли кључну улогу у обликовању Европске централне банке (ЕЦБ) (European Central Bank – ECB) и флукуацији евра као јединствене валуте за 11 европских нација, укључујући Републику Ирску, која га је усвојила 1998. године. Жак Делор (Jacques Delors), који је служио као председник Европске комисије од 1985. до 1995. године, био је кључна фигура која је неуморно радила на утирању пута европској монетарној политици и системима. То је постигао углавном јачањем улоге ЕЕЗ и успостављањем Европског система централних банака (ЕСЦБ) (European System of Central Banks – ESCB) као „[...] централне институције [...]“ Економске и монетарне уније (ЕМУ) (Economic and Monetary Union – EMU) (Zaccaria 2024, 992). Према визији Републике Ирске, од суштинског је значаја одржавање свеобухватне и међусобне сарадње са УК, што ће бити од кључног значаја за Брегзит након 2020. године.

Под позитивним и неоспорним утицајем Жака Делора, ЕЕЗ је 1990-их година трансформисана у ЕЗ, што је резултирало потписивањем Мастрихтског уговора (Уговор о Европској унији) 1992. године. У сваком случају, 1985. је била значајна година за Делорову политичку каријеру и успон унутар Европске комисије, као и за премијера Ирске (Príomh-Aire na hÉireann) Гарета Фицџералда (Garret FitzGerald) (Gearóid Mac Gearailt) и његову колегиницу, премијерку УК Маргарет Тачер (Margaret Thatcher). Оба премијера су се фокусирали на тражење решења за обнову мира унутар државе када је у питању била Северна Ирска. Како би се обновио овај мир, Република Ирска и УК, као високе стране уговорнице, договориле су се да:

„потврде да би било каква промена статуса Северне Ирске дошла само уз пристанак већине народа Северне Ирске; препознају да је тренутна жеља већине народа Северне Ирске да нема промене у статусу Северне Ирске; (и) изјаве да ће, ако у будућности већина народа Северне Ирске јасно пожели и формално пристане на успостављање уједињене Ирске, увести и подржати у одговарајућим парламентима законе за спровођење те жеље“ (the Anglo-Irish Agreement, 1985, Article 1, paragraphs a, b, and c, 3).

Без обзира на имплементацију Англо-ирског споразума, Република Ирска и УК учествовале су равноправно и у потпуности у изради, потписивању и ратификацији Мастрихтског уговора од 1990. до 1992. године, што је довело до преименовања ЕЗ у ЕУ. Година 1993. се стога с правом може сматрати кључном годином за обе земље у јачању њихових односа са европским земљама на више нивоа. „Државни разлог“ подељених земаља, посебно Републике Ирске и УК, уступио је место духу колективне безбедности како би се „[...] очувао мир и међународна безбедност [...]“ у Европи (Consolidated Version of the Treaty on European Union, 2002, Article 11, para. 1, 14).

Следећи напор, односно настојање да се унапреди покретање још једне рунде преговора у вези са миром у Северној Ирској, догодио се током премијерских мандата Џона Брутона (John Bruton) (Seán de Briotún) и Џона Мејџора (John Major), који су представљали Републику Ирску и УК. Ови премијери суседних земаља поставили су темељ за мировне разговоре које су водили изабрани представници Северне Ирске, заједно са премијером Ирске Бартоломијом Патриком „Бертијем“ Ахерном (Bartholomew Patrick “Bertie” Ahern) (Parthalán Pádraig), премијером УК Тонијем Блером (Tony Blair) и ЕУ, која је деловала као индиректни посредник. Резултат мировних разговора био је потписивање Споразума у Белфасту (Споразум на Велики петак) 1998. године, који је обавезао обе државе да:

„[...] препознају и цене рад (на постизању могућег циља) на развијању помирења и међусобног разумевања и поштовања између и унутар заједница и традиција у Северној Ирској и између Севера и Југа (Ирске) као (...) виталну улогу у консолидацији мира и политичког споразума“ (the Belfast Agreement, 1998, para. 13, 23).

Процес преноса надлежности на регионалне нивое (деволуција) покренут је управо због неопходности да се ојача унутрашњи мир и осигура дугорочна политичка стабилност унутар Уједињеног Краљевства. То је укључивало преношење законодавних, извршних и судских овлашћења са централних власти у Лондону на главне градове Северне Ирске, Шкотске и Велса 1998. године, што се поклопило са потписивањем Споразума на Велики петак. Влада УК, предвођена контроверзним Тонијем Блером (Tony Blair) и под надзором Парламента УК, имала је за циљ да ову деволуцију спроведе. Три предлога закона које је влада предложила, постала су закон доношењем Акта о Шкотској (Scotland Acts), Закон о влади Велса (Government of Wales Act) и Акт о (изборима у) Северној Ирској (Northern Ireland (Elections) Act) (Torrance 2024, 9, 16, 23). Ово укључује препознавање већег потенцијала у независном доношењу одлука главних градова да промене свој статус и на крају распусе УК као суверену државу, што води ка редефинисању сложених укупних односа између Даблина и Лондона.

Из перспективе политичког редефинисања и територијалне реорганизације УК, деволуција није ново политичко питање. Напротив, овај процес је био политичко питање током Гледстоновог премијерског мандата. Током 1880-их, постојао је политички програм за поновно успостављање и обнову старих центара политичког одлучивања у УК, који су постојали пре уједињења у 18. и 19. веку. Ово је имало за циљ постепено децентрализовање апарата за доношење одлука централних власти УК у корист јачања засебних власти Енглеске, Ирске, Шкотске и Велса као „[...] четири географска региона [...]“ (Lubbock 1887, 44).

Међутим, док је Лабок (Lubbock) у свом времену наводио четири географска региона у контексту програма за ограничавање централне законодавне и извршне власти УК, могло би да се постави питање да ли су ови региони у стању да поново демократизују УК као целину. Ово питање произилази из чињенице да су демократија и демократизација у претходним вековима биле ексклузивна привилегија „[...] неколико људи који су веровали у демократију и (били) спремни да се боре за њу [...]“ (Dahl [1998] 2015, 25). Схватајући демократију као способност креирања простора за постепене промене у политичком дискурсу прихватљивом за централну законодавну и извршну власт УК, овај простор је олакшао шири унутрашњи и политички дијалог између три актера – Републике Ирске, Северне Ирске и остатка УК.

Позитиван јавни дискурс, обележен Блеровим убедљивим тријумфом и каснијим доласком на власт као премијера УК, употпуњен је континуираним развојем демократије у УК кроз деволуцију. Штавише, од 1997. године, када је Лабуристичка партија стекла већину у Парламенту УК, те у периоду до следеће већине коју је иста партија остварила 2024. године, демократија УК је генерално била повезана са процесом деволуције током Четврте индустријске револуције и постмодерних времена. Научници би често могли да дебатују о томе да ли је процес деволуције потврдио или оспорио легитимитет и вредност демократије УК и, последично, да ли је ојачао или ослабио везе у односима између Републике Ирске и УК на прелазу у 21. век.

Испитајмо сада развој демократије у Републици Ирској и УК од 2006. до 2024. године. На почетку овог периода, Република Ирска и УК потписале су Споразум из Сент Ендруза (St Andrews Agreement) 2006. године, дајући приоритет решавању спорова у Северној Ирској од 1968. до 1998. године. Обе државе, као високе стране уговорнице, биле су обавезане да:

„[...] размотре потенцијал за даљу економску сарадњу Севера/Југа, укључујући предлоге за заједничке инвестиционе иницијативе. У контексту припрема за обнову, обе владе ће радити са странама на овим питањима“ (The St Andrews Agreement, 2006, Annex C, Financial Package for the Newly Restored Executive, 14).

Економска сарадња Севера и Југа усмерена на даље јачање поверења унутар државе и међу државама, била је немогућа без демократије. Узимајући у обзир демократију са свим њеним флукуацијама у обе земље, она остаје кључни индикатор и трајно оруђе за опстанак УК као државе са пренесеним надлежностима. Према Индексу демократије (Democracy Index) из 2007. године, који је објавила Служба за економско обавештавање (Economist Intelligence Unit – EIU), Република Ирска и УК биле су окарактерисане као потпуне демократије у 2006. години, заузимајући 11. односно 23. место (Kekic 2007, 3).

Аргумент који поткрепљује постепени пад квалитета и снаге демократије у Републици Ирској и УК од 2008. до 2020. године, заснован је на глобалном паду квалитета и снаге демократије. Почетак глобалне финансијске кризе 2008. године озбиљно је претио да угрози и поткопа квалитет и снагу демократије како у Републици Ирској, тако и у УК. Ипак, упркос глобалној финансијској кризи из 2008. године, обе земље су у 2010. години биле категорисане као потпуне демократије и тако су се нашле на 12. односно на 19. месту (EIU 2009, 3).

Исход глобалне миграционе кризе из 2015. године представљао је још једну претњу демократији у Републици Ирској и УК. Ова криза подстакла је обе земље да задрже свој статус и постигну високе позиције у Индексу демократије. Током глобалне миграционе кризе, демократија у Републици Ирској и УК остала је релативно јака. Доказ за ову тврдњу може да се нађе у чињеници да је Ирска била рангирана на 12. месту, док је УК било рангирана на 16. месту (EIU 2016, 4).

Одлучујућа година била је 2016, када су грађани УК изабрали да напусте ЕУ, док је Република Ирска изабрала да остане чланица бивше ЕЗ и ЕЕЗ. Ово је био кључни фактор за квалитет и напредак демократије у суседним земљама. У 2016. години, Република Ирска и Канада делиле су 6. и 7. место. За разлику од Републике Ирске, УК је заузимала 16. позицију (EIU 2017, 7).

Брегзит као збуњујући и контроверзан појам

У периоду од 2016. до 2020. године, Република Ирска, која је остала у ЕУ, преговарала је засебно са УК, дајући приоритет „болном разводу“ између ЕУ и УК као два актера у међународним односима. Током ове четири године, дуготрајни и односи на више нивоа између ЕУ и УК морали су да буду редефинисани како би се ЕУ и УК етаблирале као независни актери на глобалној сцени. Цена овог развода или тачније, прекидања веза између ЕУ и УК, била је оставка два премијера УК и њихов одлазак из политике УК и Конзервативне партије у 2010-им годинама: Дејвида Камерона (David Cameron) и Терезе Меј (Theresa May).

Процес окончања сложених, вишеструких односа између ЕУ и УК отпочео је референдумом у УК који је одржан 23. јуна 2016. године и који је дао предност опцији Брежита у односу на останак УК у ЕУ или Бремејн (Brexit) као опција останка у ЕУ, откривајући два погрешно употребљена појма. Ако се пажљиво испитају појмови „Бремејн“ („Brexit“) и „Брегзит“ („Brexit“), примећује се да су оба састављена од две речи: „Британија“ („Britain“) или „британски“ („British“) и „остати“ („remain“), односно „Британија“ („Britain“) или „британски“ („British“) и „излазак“ („exit“). Будући да је стварност унутрашње и међународне политике УК усвојила појам Брегзит због одлучности грађана УК да њихова земља мора да напусти ЕУ, овде долазимо до интригантног питања да ли је овај појам потпуно прихватљив у контексту „државног разлога“ УК? Како Винкот (Wincott) истиче, појам „Брегзит“ подразумева

„[...] једно од два главна острва у северноатлантском архипелагу: Британију пре него УК као целину, Брегзит пре него УКегзит (UKexit). Процеси Брежита донели су много више пажње специфичној ситуацији у Северној Ирској, него што је она привукла у нормалним политичким временима (2020, 1582).

У „нормалним“ политичким временима, широко прихваћени појам Брегзит не би се у потпуности ускладио са „државним разлогом“ УК унутар концепта суверенитета, који се заснива на постојању Разума. Схватање процеса повлачења УК из ЕУ значи да је коришћење појма „УКегзит“ („UKexit“ или „Ukexit“) тачније, уз Хобсов (Hobbes) постулат „Божијег суверенитета“. Тачност овог појма поткрепљена је чињеницом да суштинско јединство УК није довођено у питање, што је обележено и одговарајућом тврдњом: „УКегзит је правно и политички могућ (и он претпоставља) сецесију целог Уједињеног Краљевства из Европске уније“ (O’Leary 2016, 519).

Повлачење УК из ЕУ представљало је сложен изазов како за Конзервативну, тако и за Лабуристичку партију, а посебно након оставке Терезе Меј (Theresa May) о њеног одласка са политичке сцене 2019. године. Ова ситуација допринела је кашњењима и покушајима отпора потенцијалној сецесији Северне Ирске и Шкотске из УК, што би оставило Енглеску и Велс као преостале политичке и територијалне јединице. Током пет година, односно у периоду од 2019. до 2024. године, финансијске последице и укупна вредност независности УК од ЕУ, могу се илустровати преко искуства Републике Ирске. Као независна држава унутар ЕУ, Република Ирска је предвидела последице одласка УК и указује на

„[...] даља унапређења у макроекономском окружењу Ирске, као и микроекономске структурне факторе као што су капацитет за иновације, квалитет инфраструктуре и развој финансијског тржишта, који би повећали

њену уочену атрактивност [...]“ за стране директне инвестиције — СДИ (FDI) (Barrett et al. 2015, 38).

Глобална пандемија КОВИД-19 (COVID-19) (SARS-CoV-2) појавила се крајем 2019. године, и иако је изазвала значајну здравствену кризу 2020. године, није у потпуности зауставила ток страних директних инвестиција (СДИ) нити излазак УК из ЕУ. Обрасци СДИ и међународне трговине између Републике Ирске и УК променили су се и пре и после Брежита. Док су обе биле државе чланице ЕУ, нивои СДИ и трговине били су приметно високи. Међутим, након што је УК напустила ЕУ, дошло је до очигледног пада СДИ из УК у Републику Ирску, што је износило 26,2 милијарде фунти у 2025. години. Са друге стране, СДИ из Републике Ирске у УК износиле су 77,4 милијарде фунти током исте године. Поред тога, међународна трговина између Републике Ирске и УК у 2025. години достигла је ниво од 87,4 милијарде фунти, што представља повећање у односу на 83,2 милијарде фунти у 2024. години (Department for Business & Trade, 2026, 1).

За Републику Ирску, као државу чланицу ЕУ, повлачење УК створило је потребу за сарадњом са другим државама чланицама ЕУ у циљу убрзања преговора да УК постане независна држава. ЕУ, укључујући Републику Ирску, значајно је редефинисала своје вишеструке односе са УК закључивањем билатералног споразума између ЕУ и УК, који обавезује УК, на пример, да надокнади износе које дугује Европској инвестиционој банци (EIB). Штавише, Билатерални споразум између ЕУ и Уједињеног Краљевства прописује да 'ЕИБ (Европска инвестициона банка) исплаћује Уједињеном Краљевству у име Уније износ једнак уделу Уједињеног Краљевства у уплаћеном уписаном капиталу ЕИБ-а'. [...]“ (Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community, 2020, Article 150, para, 4).

У циљу унапређења сарадње између ЕУ и УК након 2020. године, укључујући Републику Ирску, од суштинског је значаја препознати концепт заједничког суверенитета. У 2016. и наредним годинама, УК је била мотивисана идеолошким уверењима да поврати своје право на независно деловање. Овај начин размишљања укоренjen је не само у дугогодишњој традицији енглеског национализма, већ и у конструисаном страху од преплитања са системима и прописима ЕУ. Слично као током ере кардинала Ришељеа (Cardinal Richelieu) и Тридесетогодишњег рата, УК је себе сматрало аутсајдером у односу на ЕУ, и као што је приметио Велингс (Wellings), одбацила је овај наратив објашњавајући

„[...] значај Европе у развоју демократије у Енглеској. Ово је било у супротности са местом европских интеграција у консолидацији

демократије у пост-фашистичкој и пост-комунистичкој Европи, што је био снажан елемент наратива ЕУ“ (2019, 105).

За разлику од Републике Ирске, УК себе сматра независном земљом која чврсто подржава идеју суверенитета датог од Бога. Стога ово представља „[...] тест питањима као што су деволуција у УК, нарастајућа глобализација, Брежит и пандемија КОВИД-19“ (Baker 2024, 1). Насупрот УК, Република Ирска је прихватила наратив ЕУ. Овај дискурс је обликован чланством Републике Ирске у Европској унији, што има последице по самоопредељење Северне Ирске у погледу избора да остане у ЕУ (Hobolt 2016, 21) и која функционише као административна јединица УК и продужетак закона и политике ЕУ (Phinnemore 2025, 31).

Закључак

Година 2020. представљала је праву прекретницу због појаве КОВИД-19 и изласка УК из ЕУ. Овај разлаз је оживео Хобсов концепт суверенитета, наглашавајући да је до 1985. године, када је Жак Делор (Jacques Delors) задобио истакнуто место у европској политици, ЕУ недостајао снажан правни оквир у погледу њене надлежности. Као резултат тога, ЕУ је конституисана и институционализована без чвршћег облика „[...] формализоване савезне државе [...]“ (Wind 2001, 19). Од 2009. године, Република Ирска и друге чланице ЕУ ратификовале су Лисабонски споразум (Lisbon Treaty) и Уговор о функционисању Европске уније (Treaty on the Functioning of the European Union). Сходно томе, до потпуног повлачења из ЕУ 2020. године, УК је била у обавези да се придржава ових уговора.

Односи између Републике Ирске и УК можда су у знатној мери ослабљени након пандемије, што је довело у питање њихове билатералне везе у Четвртој индустријској револуцији и нашим постмодерним временима. Штавише, повлачење УК из ЕУ 2020. године могло би потенцијално да наштети мултилатералним односима између Републике Ирске и УК и обрнуто. Да су као грађани УК гласали за алтернативну опцију Бремејн (Bremain) или УКремејн (UKremain), односи између суседних земаља вероватно се не би погоршали од 2016. до 2024. године.

Заједничка визија Републике Ирске и УК да ојачају своје везе на више нивоа упркос Брежиту, попут области „[...] климатских промена, енергетске транзиције, безбедности, правосуђа, образовања и одбране“ (UK Government 2025, 3) одражава њихову одлучност да унапреде сарадњу. Ова визија показује посвећеност обе земље обнављању и јачању претходно ослабљених односа до којих је дошло након 2020. године. Конкретно, Република Ирска и УК су посвећене унапређењу међусобних веза, као што је наглашено током мандата

бивше ирске владе под вођством Сајмона Хариса (Simon Harris) (The Irish Insider 2024a, 2024b, 2-3) и Кетрин Мартине Ен Коноли (Catherine Martina Ann Connolly), која је изабрана за председницу Републике Ирске у новембру 2025. године.

Уместо да буде „[...] окренута себи, уз релативно негативан став према ЕУ [...]“ (Jennings and Stoker 2016, 372), Енглеска, као највећа административна јединица УК, превасходно се руководи разборитом спољном политиком према Републици Ирској у име УК. Поткрепљујући доказ за ову тврдњу може да се нађе у говору премијера УК сер Кира Стармера (Sir Keir Starmer) на Самиту УК-Ирска, који наглашава потребу за „[...] проналажењем практичних начина за ближу заједничку сарадњу у циљу подстицања трговине, отварања радних места и остваривања економског раста“ (UK Government 2025, 2). Ова иста потреба у складу је са Индексом демократије, према којем је Република Ирска рангирана на осмом, а УК на 17. месту, при чему су обе земље категорисане као потпуне демократије (EIU 2025, 15).

Због високих позиција Републике Ирске и УК на Индексу демократије од 2007. до 2025. године, разумно је претпоставити да обе земље на Британским острвима могу да избегну међусобне тензије, сукобе и спорове када решавају питања у вези са статусом Северне Ирске. Ову претпоставку подржава заједнички језик и снажне међународне трговинске везе. Дубоке и трајне историјске везе између Републике Ирске и УК унапређују њихову способност ефикасне сарадње на локалном, националном, суб-регионалном и глобалном нивоу, док истовремено промовишу миран суживот и допринос светском миру.

ИЗЈАВА ЗАХВАЛНОСТИ: У раду су представљени закључци студије која је израђена у оквиру истраживачког пројекта „Србија и изазови у међународним односима у 2026. години“, који је финансирало Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије, а реализовао Институт за међународну политику и привреду у Београду, током 2026. године.

References

- Act of Union (Ireland). 1800. *UK Legislation*, Chapter 38.
- Baker, Tabitha. 2024. "Who defines Britain? National identity at the heart of the 2024 UK General Election". *UK Election Analysis*, July 15, 2024. <https://www.electionanalysis.uk/uk-election-analysis-2024/section-3-the-nations-and-regions/who-defines-britain-national-identity-at-the-heart-of-the-2024-uk-general-election/>.
- Barrett, Alan, Adele Bergin, John FitzGerald, Derek Lambert, Daire McCoy, Edgar Morgenroth, Iulia Siedschlag and Zuzanna Studnicka. 2015. "Scoping the Possible Economic Implications of Brexit on Ireland", *The Economic and Social Research*

- Institute (ESRI)*, ESRI Research Series, Number 48. <https://www.esri.ie/pubs/RS48.pdf>
- Bartlett, Thomas. (1998) 2006. “‘This famous island set in a Virginian sea’: Ireland in the British Empire, 1690–1801”. In: *The Oxford History of the British Empire: Volume II: The Eighteenth Century*, edited by P. J. Marshall, Alaine Low, and Wm. Roger Louis, 253–275. Oxford: Oxford University Press.
- Bodini Andegavensis, Io. MDLXXXVI (1586). *De republica*, (libri sex). Parisiis: Apud Iacobum Du-Puys sub signo Samaritanae.
- Borchardt, Klaus-Dieter. 1995. *European Integration: The origins and growth of the European Union*. Fourth edition. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Burnard, Trevor. 2020. *Britain in the Wider World: 1603–1800*. London: Routledge.
- Dahl, Robert A. (1998) 2015. *On Democracy*. Second edition. New Haven, Connecticut: Yale University Press.
- Department for Business & Trade. 2026. “Trade and Investment, Factsheets: Ireland”, *Department for Business & Trade*, February 2, 2026.: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/697a2c1b1d8c53a85d6bd3ea/ireland-trade-and-investment-factsheet-2026-02-02.pdf>
- Dinan, Desmond. 2014. *Europe Recast: A History of the European Union*. Second edition. London: Lynne Rienner Publishers.
- Doherty, Richard. (2004) 2012. *The Thin Green Line: The History of the Royal Ulster Constabulary GC 1922-2001*. Barnsley: Pen & Sword Military.
- Du Plessis, Armand Jean. (1688) 1961. *The Political Testament of Cardinal Richelieu*. Reprint, London: The University of Wisconsin Press, Ltd.
- [EIU] The Economist Intelligence Unit. 2010. *Democracy index 2010: Democracy in retreat*. London: Economist Intelligence.
- [EIU] The Economist Intelligence Unit. 2016. *Democracy Index 2015: Democracy in an age of anxiety*. London: Economist Intelligence.
- [EIU] The Economist Intelligence Unit. 2017. *Democracy Index 2016: Revenge of the “deplorables”*. London: Economist Intelligence.
- [EIU] The Economist Intelligence Unit. 2025. *Democracy Index 2024: What’s wrong with representative democracy?*. London: Economist Intelligence.
- [EU] European Union. 2002. “Consolidated Version of the Treaty on European Union, 1992”. *The Official Journal of European Communities* C 325/5.
- [EU] European Union. 2020. “Agreement on the withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community”, *The Official Journal of the European Union* L 29/7, January 24, 2020.

- Fanon, Frantz. (1952) 1986. *Black Skin, White Masks*. London: Pluto Press.
- Fitzpatrick, David. (1999) 2009. "Ireland and the Empire". In: *The Oxford History of the British Empire: Volume II: The Eighteenth Century*, edited by Andrew Porter and Wm. Roger Louis, 495–521. Reprint, Oxford: Oxford University Press.
- [FTA UK-Ireland Agreement] "The 1965 Agreement between the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Republic of Ireland establishing a Free Trade Area between the two Countries (with related Agreements, Exchanges of Letters and Record of Understandings)". 1965. *The Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Republic of Ireland*, December 14, 1965, London.
- Gilbert, Mark. (2012) 2021. *European Integration: A Political History*. Second edition. London: Rowman & Littlefield.
- Government of Ireland Act. 1920. *UK Legislation*, Chapter 67.
- Hanhimäki, Jussi. 2007. "Searching for a balance: The American perspective". In: *European Integration and the Cold War: Ostpolitik-Westpolitik, 1965-1973*, edited by N. Piers Ludlow, 152-173. London: Routledge.
- Hobbes, Thomas. (1651) 1909. *Leviathan*. London: Oxford University Press.
- Hobolt, Sara. 2016. "The Brexit vote: a divided nation, a divided continent". *Journal of European Public Policy* 23 (9): 1259–1277. <https://doi.org/10.1080/13501763.2016.1225785>
- Jennings, Will, and Garry Stoker. 2016. "The Bifurcation of Politics: Two Englands". *The Political Quarterly* 87 (3): 372–382. <https://doi.org/10.1111/1467-923X.12228>.
- Kee, Robert. 2000. *The Green Flag: A history of Irish nationalism*. London: Penguin Books.
- Kekic, Laza. 2007. "The Economist Intelligence Unit's index of democracy". In: *Democracy Index: The World in 2007*. The Economist.
- Kissinger, Henry A. 1994. *Diplomacy*. London: Simon & Schuster.
- Liargovas, Panagiotis and Christos Papageorgiou. (2018) 2023. *The European Integration, Vol. 1: History*. Cham, Switzerland: Springer.
- Lubbock, John. 1887. *Mr Gladstone and the nationalities of the United Kingdom: a series of letters to the Times*. London: Bernard Quaritch Ltd.
- Mangold, Peter. 2006. *The Almost Impossible Ally: Harold Macmillan and Charles de Gaulle*. London: I.B. Tauris.
- Mongelli, Francesco Paolo. 2008. "European Economic and Monetary Integration and the Optimum Currency Area Theory". *Economic Papers* 302. Brussels: European Commission, Directorate-General for Economic and Financial Affairs

- Mott, Lewis Freeman. 1921. *Ernest Renan*. London: D. Appleton and Company.
- Norman, Edward. 1971. *A History of Modern Ireland*. London: Penguin Books.
- O’Leary, Brendan. 2016. “The Dalriada Document: Towards a Multinational Compromise that Respects Democratic Diversity in the United Kingdom”. *The Political Quarterly* 87 (4): 518–533. <https://doi.org/10.1111/1467-923X.12312>.
- Osiander, Andreas. 2001. “Sovereignty, International Relations, and the Westphalian Myth”. *International Organisation* 55 (2): 251–287. <https://doi.org/10.1162/00208180151140577>.
- Painter, David S. 2014. “Oil and geopolitics: the oil crises of the 1970s and the Cold War”. *Historical Social Research* 39 (4): 186–208. <https://doi.org/10.12759/hsr.39.2014.4.186-208>.
- Phinnemore, David. 2025. “The Northern Ireland Question”, in: *The Brexit Files: From Referendum to Reset*, 30–32. London: UK in a Changing Europe.
- Rehman, Iskander. 2019. “Raison d’État: Richelieu’s Grand Strategy During the Thirty Years’ War”. *Texas National Security Review* 2 (3): 39–75.
- Robertson, Dennis H. (1954) 2003. *Britain in the World Economy*. London: Routledge.
- Statute of Westminster. 1931. *UK Legislation*, Chapter 4.
- The Anglo-Irish Agreement. 1985. *The Government of Ireland and the Government of the United Kingdom*, November 15, 1985.
- The Anglo-Irish Treaty, December 1920 ~ December 1921. 2015. In: *Department of Foreign Affairs, Documents on Irish Foreign Policy*, edited by Catriona Crowe, Ronan Fanning, Michael Kennedy, Dermot Keogh, and Eunan O’Halpin. Cork and Dublin: Acadamh Ríoga na hÉireann, An Chartlann Náisiúnta (Royal Irish Academy, National Archives).
- The Belfast Agreement (the Good Friday Agreement). 1998. *The Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Republic of Ireland*, April 10, 1998.
- The Irish Insider. 2024a. “Annual UK-Ireland Summits: A New Path to Trade and Security Cooperation” in *The Irish Insider*, September 17. <https://theirishinsider.ie/annual-uk-ireland-summits-for-trade-security/>.
- The Irish Insider. 2024b. “Keir Starmer’s Historic Visit: Resetting UK-Ireland Relations”, *The Irish Insider*, September 16. <https://theirishinsider.ie/keir-starmer-historic-visit-to-ireland/>.
- The St Andrews Agreement. 2006. *Northern Ireland Office, UK Government*, Agreement reached at St Andrews, October 13, 2006.
- Torrance, David. 2021. *The Anglo-Irish Treaty, 1921*, London: The House of Commons Library.

- Torrance, David. 2024. *Introduction to devolution in the United Kingdom*. London: The House of Commons Library.
- UK Government. 2025. "Prime Minister's remarks from the plenary session at the first UK-Ireland Summit: 6 March 2025", *UK Government*, March 6. <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-remarks-from-the-plenary-session-at-the-first-uk-ireland-summit-6-march-2025>.
- Union with England Act. 1707. *UK Legislation*, Chapter 7.
- Union with Scotland Act. 1706. *UK Legislation*, Chapter 1.
- Weiss, John. (2002) 2004. *Industrialisation and Globalisation: Theory and evidence from developing countries*. London: Routledge.
- Wellings, Ben. 2019. *English nationalism, Brexit and the Anglosphere: Wider still and wider*. Manchester: Manchester University Press.
- Wincott, Daniel. 2020. "Symposium Introduction: The Paradox of Structure: The UK State, Society and 'Brexit'". *Journal of Common Market Studies* 58 (6): 1578–1586. <https://doi.org/10.1111/jcms.13109>.
- Wind, Marlene. 2001. *Sovereignty and European Integration: Towards a Post-Hobbesian Order*. New York: Palgrave Macmillan.
- Zaccaria, Benedetto. 2024. "Personalism and European Integration: Jacques Delors and the Legacy of the 1930s". *Contemporary European History* 33 (3): 982–1001. <https://doi.org/10.1017/S0960777322000935>.